



Moreel overtuigen of rechterlijk vervolgen? De verschillende strategieën van SIDS omtrent klimaatbestrijding

Bachelor Project Internationale Betrekkingen en Organisaties

Tom van Wijk

s1709917

Small States in World Politics

Datum: 09-06-2020

1e lezer: W. Veenendaal

2e lezer: I. van Biezen

Woorden: 7863

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Theoretisch Raamwerk.....	4
Grand Theories	4
SIDS en klimaatverandering	5
Strategieën van SIDS.....	6
Verwachtingen.....	8
Conceptualisatie en operationalisatie	9
Onderzoeksdesign	10
Onderzoeksmethoden	11
De strategieën van SIDS.....	12
Het gebruik van morele argumenten	12
Media-aandacht	12
Tuvalu en Kiribati als norm-entrepreneurs	13
Uitkomsten van morele uitspraken.....	14
Recente ontwikkelingen	18
Procesvorming.....	21
Media-aandacht	21
Relevantie van procesvorming	21
Het succes van procesvorming	22
Conclusie	26
Literatuurlijst:.....	28
Appendix	37

Inleiding

“We are not prepared to die. We are not going to become the first victims of the climate crisis. Instead, we are going to do everything in our power to keep our heads above water.”

(Mohamed Nasheed, 13 december 2018)

De uitspraak hierboven werd gedaan door de oud-president van de Malediven bij de 24^{ste} conferentie van de United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) in Katowice, Polen. De Malediven is een van de *Small Island Development States*¹ (SIDS) die significante problemen ondervinden van klimaatverandering. Deze problemen komen vooral voor in sectoren op het gebied van: huisvesting, infrastructuur, toerisme, visserij, gezondheidssystemen, water en voedselzekerheid (Sovacool, 2012, p.731). Dit soort dreigingen zorgen ervoor dat klimaatverandering een nationaal humanitair veiligheidsprobleem wordt voor veel SIDS (McDonald, 2013, p.42; Voccia, 2012, p.101). Voor deze eilandstaten is het dus erg belangrijk dat er snel maatregelen worden genomen tegen klimaatverandering en daar zal dit onderzoek zich dan ook op richten.

In dit onderzoek worden de verschillende strategieën van SIDS om maatregelen omtrent klimaatverandering te bewerkstelligen besproken. Eerst wordt er naar de literatuur over klimaatverandering en strategieën om met klimaatverandering om te gaan gekeken. SIDS kunnen als norm-entrepreneur dienen en gebruik maken van morele argumenten om voor maatregelen te zorgen of ze gaan over op procesvorming onder het internationaal recht. Uit deze literatuurbespreking zal een onderzoeksvraag voortkomen. Vervolgens worden de verwachtingen en de conceptualisatie behandeld. Daarna wordt er nog gekeken naar het onderzoeksdesign, de casusselectie en de onderzoeksmethoden. De verschillende strategieën zullen behandeld worden aan de hand van vier SIDS, Tuvalu, Kiribati, Vanuatu en de Marshalleilanden. Het doel is om uiteindelijk te concluderen welke strategie het beste is voor SIDS om klimaatverandering te bestrijden op internationaal niveau.

¹ Voor dit onderzoek betreft dat de volgende 38 staten: Antigua en Barbuda, Bahama's, Bahrein, Barbados, Belize, Comoros, Cuba, Dominica, Dominicaanse Republiek, Fiji, Grenada, Guinea-Bissau, Guyana, Haïti, Jamaica, Kaapverdië, Kiribati, de Maldiven, de Marshalleilanden, Micronesië, Mauritius, Nauru, Palau, Papoea-Nieuw-Guinea, Samoa, São Tomé en Príncipe, Singapore, St. Kitts en Nevis, St. Lucia, St. Vincent en de Grenadines, de Seychelles, de Salomonseilanden, Suriname, Oost-Timor, Tonga, Trinidad en Tobago, Tuvalu, en Vanuatu.

Theoretisch Raamwerk

Grand Theories

Er zijn drie *grand theories* die kijken naar de positie van kleine staten, waaronder SIDS, in het internationale systeem. De eerste theorie is het (neo)realisme. Enkele kernaannames van het realisme zijn dat het internationale systeem anarchisch is, dat staten handelen in eigen interesse met een *self-help* principe en dat het draait om relatieve macht (Mearsheimer, 2001, pp.30-36). Volgens het (neo)realisme doen kleine staten er niet toe in het internationale systeem en zijn alleen grote staten van belang (Fox, 2006, p.40). Kleine staten kunnen alleen de beslissingen van grote staten volgen en bereiken op zichzelf niks in het internationale systeem (Fox, 2006, p.40; Vital, 2006, p.79). Samenwerking is volgens (neo)realisten ook altijd tijdelijk en uit noodzaak (Mearsheimer, 2001, pp.33). Het (neo)realisme is voor dit onderzoek dus niet relevant omdat de strategieën van SIDS er niet toe doen volgens deze theorie.

De tweede theorie is het neoliberal institutionalisme en deze theorie heeft veel dezelfde aannames als het (neo)realisme. De enkele verschillen in de aannames leiden echter wel tot verschillende uitkomsten. Volgens het neoliberal institutionalisme streven staten naar absolute macht in plaats van relatieve macht (Powell, 1991, p.1303). Hierdoor zullen staten dus wel gaan samenwerken op het moment dat ze er allebei of allemaal op vooruit gaan, waardoor er veel internationale organisaties komen. Ook voor SIDS is het volgens neoliberal institutionalisten gunstig om samen te werken in internationale organisaties, omdat dit hun mogelijkheden en invloed vergroot (Browning, 2006, p.672). Internationale organisaties werken vaak in een systeem waarbij elke staat gelijk is en dat werkt in het voordeel van de kleinere staten. Kleine staten kunnen hierdoor een grote invloed uitoefenen op specifieke aspecten in het internationale systeem (Browning, 2006, p.672). Volgens het neoliberal institutionalisme zijn internationale organisaties dus erg belangrijk en daarbij komt ook het internationaal recht kijken. Merezko (2016) zegt zelfs dat het liberalisme de ideologische basis vormt voor het internationaal recht (p.57). Internationaal recht heeft een functionele rol die het met regels en normen mogelijk maakt voor staten om samen te werken.

De laatste theorie is het constructivisme. Het constructivisme kijkt naar percepties en interpretaties, waardoor concepten zoals 'kleine staat' geen objectief gegeven meer zijn (Browning, 2006, p.681). Hierbij is naast de perceptie van anderen, ook de eigen perceptie belangrijk. Staten kunnen zich namelijk op een bepaalde manier afschilderen omdat dit gunstige gevolgen heeft voor het beleid en de doelen van die staat (Browning, 2006, p.673). Volgens

constructivisten kan het begrip 'kleine staat' op verschillende manieren worden geïnterpreteerd en is het belangrijker voor een staat om slim en innovatief te zijn (Browning, 2006, p.673). 'Kleine staten' kunnen dus wel degelijk invloed uitoefenen in het internationale systeem. Het is belangrijk dat staten nieuwe normen kunnen introduceren die hun eigen doelen dienen. Naar staten die dit goed kunnen wordt verwezen als *norm entrepreneurs* (Ingebritsen, 2002, p.12).

SIDS en klimaatverandering

Klimaatverandering is op verschillende vlakken een groot probleem voor SIDS. De kleine omvang en kwetsbaarheid van SIDS zorgen ervoor dat het lastig kan zijn om de problemen aan te pakken. Verschillende nadelen die SIDS hebben door hun omvang en ligging zijn: hoge transportkosten, afhankelijkheid van de internationale handel, een kleine bevolking, schaarste van middelen, slechte toegang tot grote markten, het gebrek aan schaalvoordelen en de grotere kans op natuurrampen (Voccia, 2012, p.101). De omvang zorgt er ook voor dat SIDS minder administratieve en financiële mogelijkheden hebben, waardoor het lastiger is voor SIDS om punten op de internationale beleidsagenda te krijgen (Panke, 2012, p.313). Hierdoor zullen SIDS in het internationale systeem vooral reageren op het beleid van andere staten in plaats van het beleid zelf vormen. Omdat de gevolgen van klimaatveranderingen het ergst en als eerst bij SIDS plaatsvinden, zullen ze op het gebied van klimaatverandering toch zelf het voortouw moeten nemen (Benwell, 2011, pp.199-200; Betzold, 2014, p.481). Dit zijn SIDS ook gaan doen en dat heeft geleid tot enkele successen omtrent het beleid van klimaatverandering bij de conferenties van het UNFCCC. Tijdens de Conferentie van Kopenhagen in 2009 is bijvoorbeeld in het akkoord opgenomen dat er geen hogere temperatuurstijging dan 1,5°C mag zijn ten opzichte van het pre-industriële niveau (Águeda Corneloup & Mol, 2014, p.281). Ook waren SIDS belangrijk voor het in werking treden van het klimaatakkoord van Parijs, dat in 2015 ondertekend werd.

Toch hebben SIDS nog te maken met grote problemen door klimaatverandering en daarom staan ze voor grote uitdagingen om voor onmiddellijke actie te zorgen (Ourbak & Magnan, 2017, p.2206). Deze uitdagingen kunnen SIDS niet aan zonder hulp omdat ze niet de middelen hebben om de benodigde aanpassingen te maken. Dit komt door onvoldoende financiële middelen, de afwezigheid van sterke instituties en het niet in staat zijn om juiste data te verkrijgen (Voccia, 2012, p.101). Daarom zijn SIDS genoodzaakt om hulp te zoeken op internationale niveau om zo verandering teweeg te brengen. Hiervoor kunnen ze verschillende strategieën gebruiken.

Strategieën van SIDS

Door de beperkte financiële en administratieve mogelijkheden kunnen SIDS geen gebruik maken van de conventionele strategieën die door grotere staten worden gebruikt (Benwell, 2011, p.200). SIDS zijn daardoor genoodzaakt om andere strategieën te ontwikkelen om maatregelen tegen klimaatverandering te bewerkstelligen. Uit de bestaande literatuur zijn twee strategieën af te leiden, waarvan er één pas recent wordt toegepast. De andere strategie wordt al enkele decennia gebruikt.

Een strategie van SIDS waarmee ze proberen om voor concrete maatregelen tegen klimaatverandering te zorgen is het aanhalen van morele argumenten. SIDS spelen vaak in op empathische gevoelens om hun standpunt duidelijk te maken. Zo benadrukken SIDS uit de Caribische regio bijvoorbeeld dat de temperatuur niet verder mag stijgen dan 1,5 graden met de frase '*1,5 to stay alive*' (Scruggs, 2016, p.1). Ook bij veel speeches op internationale conferenties wordt veelvuldig gebruik gemaakt van morele argumenten. Zo hield Ian Fry, een delegaat van Tuvalu, een emotionele speech bij een UNFCCC-conferentie in Kopenhagen. Vaak worden bij dit soort toespraken de problemen omtrent klimaatverandering geformuleerd als issues voor mensenrechten en veiligheid (Caney, 2010, p.164). Een ander argument dat vaak wordt aangehaald is dat SIDS het minste bijdragen aan klimaatverandering, maar ze wel het hardst en het eerst worden getroffen (Browne, 2012, p.33; Kelman, 2010, p.31; Voccia, 2012, p.101). Daarom zouden grotere landen ook een morele verplichting hebben om SIDS te helpen en samen te werken (Halstead, 2016, p.829). SIDS zeggen dat samenwerking en eerlijkheid zal leiden tot positieve gevolgen voor zowel ontwikkelingslanden als ontwikkelde landen, omdat er voordelige vervolgeffecten zullen zijn voor internationale onderhandelingen (Benwell, 2011, p.200; Rübhelke, 2011, p.1470). SIDS proberen om nieuwe normen toe te voegen aan het internationale systeem en de percepties omtrent klimaatproblemen te veranderen door ze te framen als issues over mensenrechten en veiligheid door middel van morele argumenten. Dit is dus een constructivistische aanpak waarbij SIDS de leiding nemen op het gebied van internationale klimaatbestrijding door te handelen als norm entrepreneurs (Benwell, 2011, p.200).

De tweede strategie is het rechterlijk vervolgen van de meest klimaatvervuilende staten onder het internationaal recht. Verschillende SIDS hebben naar de optie van procesvorming gekeken. Vanuatu kondigde in 2018 nog aan dat ze de mogelijkheden bekeken voor rechtszaken omtrent klimaatverandering tegen vervuilende bedrijven en regeringen (Wewerinke-Singh & Salili, 2019, p.6). Het is nog vroeg om te zeggen, maar dit soort rechtszaken kunnen een reële kans bieden voor Vanuatu om de degenen die klimaatverandering veroorzaken ook

verantwoordelijk te stellen (Wewerinke-Singh & Salili, 2019, p.8). Er zijn al veel rechtszaken onder het nationaal recht, waarbij individuen een staat aanklagen omtrent klimaatverandering. Volgens Shelton (2010) zou het effectiever zijn als staten vorderingen zouden indienen tegen de verantwoordelijke staten onder internationale mensenrechtenwetgeving en milieuwetgeving (p.92). Hiervoor helpt het dat SIDS over klimaatverandering praten als een mensenrechtenprobleem. Dit soort rechtszaken kunnen ook dienen als een inspiratie voor anderen om over te gaan op procesvorming (Peel & Osofsky, 2017, p.37). Deze strategie maakt dus gebruik van het internationaal recht om klimaatverandering te bestrijden en dit komt overeen met een aanpak vanuit het neoliberal institutionalisme.

Er zijn dus twee verschillende strategieën die SIDS kunnen gebruiken om met klimaatverandering om te gaan. De eerste strategie gaat uit van samenwerking en doet een beroep op de empathie van andere staten. De tweede strategie is erg vijandig en gebruikt het internationaal recht om andere staten aan te klagen voor klimaatverandering. De twee strategieën zijn beide behandeld in wetenschappelijke literatuur, maar ze zijn nog niet tegenover elkaar gezet om te kijken welke van de strategieën het succesvolste is voor SIDS. Daarom wil dit onderzoek antwoord geven op de vraag: *“Welke strategie is het succesvolste voor SIDS om invloed uit te oefenen op het internationale beleid omtrent klimaatverandering?”*

Verwachtingen

Eerder in dit onderzoek werd al behandeld dat SIDS proberen om als norm-entrepreneurs te handelen door nieuwe normen te introduceren in de internationale gemeenschap (Benwell, 2011, p.200). Deze nieuwe normen proberen ze te introduceren door morele argumenten te gebruiken. Uiteindelijk willen SIDS dat dit zal leiden tot concrete uitkomsten die helpen om de negatieve gevolgen van klimaatverandering te bestrijden. Volgens Adger, Butler en Walker-Springett (2017) is moreel redeneren fundamenteel voor relevante beleidsinterventies (p. 371). Als SIDS handelen als norm-entrepreneurs door het gebruik van morele argumenten, zal dit dus leiden tot uitkomsten die zij graag willen. Daarom wordt er verwacht dat de uitkomst van dit onderzoek zal zijn: *het gebruik van morele argumenten is de succesvolste strategie voor SIDS om invloed uit te oefenen op het internationaal beleid omtrent klimaatverandering, omdat dit zal leiden tot de uitkomsten die SIDS prefereren.*

Een andere verwachting van dit onderzoek kijkt naar de invloed van procesvorming omtrent klimaatverandering. Verschillende SIDS, zoals Vanuatu, bekijken namelijk de mogelijkheden tot procesvorming onder het internationaal recht (Wewerinke-Singh & Salili, 2019, p.6). Er is een sterke toename geweest van individuen die rechtszaken begonnen tegen staten omtrent klimaatverandering en in democratieën worden veel van deze rechtszaken beslist in het voordeel van de milieu-eiser (Keele, 2017, p.285). Het lijkt dus alsof rechters neigen om te beslissen in het voordeel van de milieu-eiser en daar kan ook sprake van zijn in het internationaal recht. Rechtszaken van SIDS tegen klimaatvervuilende staten zullen dan succesvol kunnen zijn. Andere SIDS zullen dergelijke rechtszaken als inspiratie kunnen zien om ook de mogelijkheden van procesvorming te bekijken (Peel & Osofsky, 2017, p.37). Een collectief van rechtszaken kan namelijk voor meer impact zorgen (Osofsky, 2011, p.775). De strategie van procesvorming zal dus succesvoller worden naar mate er meer rechtszaken komen. Een tweede verwachting van dit onderzoek is: *De strategie van procesvorming is het succesvolste voor SIDS om invloed uit te oefenen op het internationaal beleid omtrent klimaatverandering, omdat er een grote kans is op positieve uitkomsten van de rechtszaken en die kans wordt groter naar mate er meer rechtszaken komen.*

Conceptualisatie en operationalisatie

Het begrip SIDS wordt geconceptualiseerd als een aparte groep ontwikkelingslanden die met specifieke sociale, economische en ecologische kwetsbaarheden te maken hebben (UN-OHRLLS, 2011, p.2). SIDS worden gezien als een unieke groep sinds de VN-conferentie inzake Milieu en Ontwikkeling van 1992 in Rio de Janeiro (UN-OHRLLS, 2011, p.2). Ondanks dat SIDS staat voor *Small Island Development States*, is het zijn van een eiland geen vereiste om bij de groep van SIDS te horen. Guinea-Bissau, Belize, Guyana, Suriname en Singapore zijn voorbeelden van SIDS die geen eiland zijn. De Verenigde Naties (VN) classificeert 52 staten als SIDS, waarvan er 38 VN-lid zijn en 14 geen VN-lid zijn of het zijn geassocieerde leden van de regionale commissie (UN-OHRLLS, 2011, p.2). Voor de strategie van procesvorming is het Internationaal Gerechtshof van belang. Het Internationaal Gerechtshof is het belangrijkste orgaan van de Verenigde Naties en daarom zullen voor dit onderzoek alleen de 38 staten die lid zijn van de Verenigde Naties worden gerekend tot de groep van SIDS.

Succesvol invloed uitoefenen op het beleid van de internationale gemeenschap omtrent klimaatverandering wordt geconceptualiseerd als het verkrijgen van media-aandacht en het leiden tot concrete actie. Het verkrijgen van media-aandacht is belangrijk omdat mediaberichten invloed hebben op de publieke opinie (Shanahan, McBeth & Hathaway, 2011, p.373). Ringen (2008) laat zien dat er een relatie is tussen wat de bevolking wil en wat de bevolking krijgt (p.285). Het verkrijgen van media-aandacht kan dus helpen om succesvol invloed uit te oefenen op het klimaatbeleid van de internationale gemeenschap. Daarnaast is het belangrijk dat de strategie direct leidt tot concrete actie en uitkomsten op klimaatconferenties die SIDS graag willen. Voor de operationalisatie wordt er gekeken hoeveel media-aandacht een morele uitspraak of een rechtszaak heeft gekregen. Verder is het voor de operationalisatie van belang of het gebruik van veel morele argumenten op klimaatconferenties van de Verenigde Naties heeft geleid tot de gewenste uitkomsten en of rechtszaken omtrent klimaatverandering kans van slagen hebben voor SIDS om tot concrete actie te komen.

Onderzoeksdesign

Dit onderzoek zal gebruik maken van een kwalitatieve analyse op basis van een vergelijkende *case study*. Hiervoor worden vier casussen gebruikt, namelijk: Tuvalu, Kiribati, Vanuatu en de Marshalleilanden. Het onderzoek is *hypothesis testing*. Er zijn bestaande strategieën en in dit onderzoek wordt getest welke strategie het best toegepast kan worden door SIDS om invloed uit te oefenen op het klimaatbeleid van de internationale gemeenschap. De eerste strategie die hiervoor bekeken wordt betreft het gebruik van morele argumenten door SIDS om zo andere staten over te halen om tot concrete actie te komen. De tweede strategie kijkt naar procesvorming tegen andere staten onder het internationaal recht.

Dit onderzoek zal gebruik maken van een *Most Similar System Design*. De vier casussen lijken dus erg veel op elkaar, maar verschillen in de strategie die ze gebruiken. Ze liggen alle vier in de stille oceaan, hebben een vergelijkbaar bruto binnenlands product per hoofd van de bevolking en tellen een inwonersaantal dat kleiner is dan 300.000 (Wereldbank, 2018). Tuvalu en Kiribati worden bekeken om het succes van het gebruik van morele argumenten te bepalen. De leiders van deze landen hebben in de laatste decennia erg veel morele argumenten gebruikt in toespraken en interviews. Vanuatu en de Marshalleilanden zijn de casussen die worden behandeld om te kijken naar het succes van procesvorming omtrent klimaatverandering. Vanuatu is namelijk het land dat recentelijk heeft aangekondigd dat ze alle mogelijkheden van procesvorming omtrent klimaatverandering aan het bekijken zijn (Wewerinke-Singh & Salili, 2019, p.6). Naar de Marshalleilanden wordt gekeken omdat zij al hebben geprobeerd om rechtszaken te voeren met grotere staten over kernwapens (Barron, 2015, p.18). Deze rechtszaak is vergelijkbaar met eventuele rechtszaken omtrent klimaatverandering en de uitkomst is dan ook relevant voor dit onderzoek, omdat veel nucleaire grootmachten ook een grote emissie-uitstoot hebben.

Het doel van dit onderzoek is om de uitkomst te kunnen generaliseren naar alle SIDS. De succesvolste strategie om invloed uit te oefenen op het internationaal klimaatbeleid zou door alle SIDS en op alle kwesties toegepast moeten kunnen worden. Hierdoor zou het een advies vormen voor SIDS-staten die deze succesvolle strategie niet gebruiken om dat wel te gaan doen.

Onderzoeksmethoden

Dit onderzoek zal gebruik maken van een inhoudsanalyse waarbij er wordt gekeken naar mediaberichten, klimaatakkoorden en speeches. Daarnaast worden er semigestructureerde interviews en een questionnaire afgenomen. Om het succes van het gebruiken van morele argumenten te bepalen wordt er gekeken naar de media-aandacht die verkregen is door het gebruik van morele uitspraken door SIDS-vertegenwoordigers. Daarnaast is het van belang wat deze SIDS-vertegenwoordigers zeggen en welke woorden ze hiervoor gebruiken. Dat laat namelijk zien hoe SIDS het probleem van klimaatverandering willen formuleren. Als dit door de internationale gemeenschap wordt overgenomen, zegt dat wat over het handelen van SIDS als norm-entrepreneurs. Ook kan er uit de toespraken van SIDS-vertegenwoordigers worden afgeleid welke doelen SIDS hadden gesteld voor bepaalde klimaatconferenties en of die doelen ook bereikt zijn. Verder worden deze bevindingen aangevuld met de semigestructureerde interviews en de questionnaire.

Voor het succes van procesvorming is van belang hoeveel media-aandacht uitspraken over procesvorming en de rechtszaak van de Marshalleilanden hebben gekregen. Daarnaast kan er uit de mediaberichten worden afgeleid of andere SIDS ook geneigd zijn om aan procesvorming te beginnen en samen een collectief te vormen. De interviews en de questionnaire zijn voornamelijk belangrijk voor deze strategie, omdat er nog geen klimaatrechtzaken tussen staten onderling zijn geweest. Hierdoor is het lastig om vast te stellen of klimaatrechtzaken tot een positieve uitkomst kunnen leiden, maar deze experts bieden daar extra inzicht op.

Een van de semigestructureerde interviews is gehouden met Phon van den Biesen. Hij was de rechter van de Marshalleilanden in de rechtzaken die werden ingediend tegen de nucleaire grootmachten. Hij heeft dus ervaring met het aanklagen van grotere staten door SIDS onder het internationaal recht. Het andere interview is gehouden met Margaretha Wewerink-Singh. Zij is een universitair docent internationaal publiekrecht en ze helpt Vanuatu bij het bekijken van de mogelijkheden voor procesvorming. De questionnaire is afgenomen bij Ian Fry. Hij is een expert op het gebied van klimaatbeleid en klimaatwetgeving. Daarnaast is hij ambassadeur voor klimaatverandering en milieu voor de regering van Tuvalu, waar hij al zestien jaar voor werkt. Hij is ook vaak onderdeel van de delegatie van Tuvalu of klimaatconferenties.

De strategieën van SIDS

In deze kwalitatieve analyse wordt er gekeken naar het succes van de twee strategieën die SIDS gebruiken om klimaatverandering te bestrijden op internationaal niveau. Voor deze analyse zijn meer dan honderd media-artikelen, klimaatakkoorden en speeches bekeken. Daarnaast zijn er interviews afgenomen met experts op het gebied van het bestrijden van klimaatverandering door SIDS. Eerst zal het gebruik van morele argumenten behandeld worden door te kijken naar Tuvalu en Kiribati. Vervolgens wordt het succes van rechtszaken tegen klimaatvervuilende staten behandeld aan de hand van Vanuatu en de Marshalleilanden.

Het gebruik van morele argumenten

Voor de analyse van morele argumenten is er gekeken naar uitspraken en speeches van invloedrijke personen uit Tuvalu en Kiribati. Dit zijn voornamelijk oud-ministerpresidenten en delegaten van SIDS voor de Verenigde Naties. Hierbij is het ook van belang hoeveel aandacht deze uitspraken hebben gekregen in de media. Daarnaast wordt er gekeken of het gebruik van morele argumenten ook leidt tot uitkomsten die SIDS graag willen zien bij klimaatonderhandelingen van de Verenigde Naties.

Media-aandacht

Op basis van de onderzochte mediaberichten kan gesteld worden dat het gebruik van morele argumenten door Tuvalu en Kiribati veel aandacht in de media krijgt. Dit geldt voor zowel de media in de Pacific, als de internationale media. Volgens I. Fry is media cruciaal voor de bestrijding van klimaatverandering en in de Pacific is vooral de organisatie SPREP erg belangrijk om de boodschap van Tuvalu naar buiten te krijgen (persoonlijke communicatie, 28 mei 2020). Ook M. Wewerinke-Singh zegt dat media van grote invloed is voor SIDS (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Ze brengt hierbij wel de nuance aan dat media ook een negatieve werking kan hebben. SIDS pleitten namelijk al in 2009 bij de UNFCCC-conferentie in Kopenhagen voor een maximale stijging van 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau, maar in de media werd dit onjuist overgenomen tot 2°C en deze halve graden kan erg belangrijk zijn voor SIDS (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Zes jaar later werd dit ook overgenomen in het klimaatakkoord van Parijs, waar landen hebben afgesproken om de wereldwijde temperatuurstijging ten opzichte van het pre-industriële niveau onder de 2°C te houden en te streven naar maximaal 1,5°C (UNFCCC, 2015, p.3). Media is dus erg

belangrijk voor SIDS om hun morele boodschap naar buiten te brengen en aandacht te krijgen voor klimaatproblemen, maar dit kan ook negatief uitpakken.

Tuvalu en Kiribati als norm-entrepreneurs

Speeches van invloedrijke individuen helpen om het probleem dat klimaatverandering met zich meebrengt te benadrukken. Met het gebruik van morele argumenten in deze speeches en de media proberen SIDS als norm-entrepreneurs te handelen en een nieuwe norm in de internationale gemeenschap te introduceren. Volgens M. Wewerinke-Singh is de invloed van SIDS op het gebied van klimaatverandering erg groot door het gebruik van morele argumenten en dit helpt om een bewustzijn te creëren op internationaal niveau (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020).

SIDS hebben door het gebruik van morele argumenten en bepaalde woordkeuzes een nieuwe norm geïntroduceerd in de internationale samenleving in de vorm van klimaatverandering als een mensenrechtenprobleem of een veiligheidsissue. Een moreel argument dat vaak wordt gebruikt door vertegenwoordigers van Tuvalu en Kiribati in speeches en in de media is dat SIDS klimaatverandering niet veroorzaken, maar wel de gevolgen ondervinden. De oud-ministerpresident van Tuvalu, Enele Sopoaga, had het hierdoor vaak over *'climate justice for Tuvalu'* (CIDSE, 2015). Daarnaast wordt er veel gesproken over dat Tuvalu en Kiribati gered moeten worden omdat ze anders zullen verdwijnen in zee. Een andere uitspraak van Enele Sopoaga die regelmatig voorkomt en ook is overgenomen door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, António Guterres, is *'save Tuvalu, save the world'* (Lyons, 2019; Verenigde Naties, 2019).

Verder hebben veel leiders van SIDS het er in de speeches en mediaberichten over dat zij aan de *'frontline'* van klimaatverandering staan (Anote's Ark, 2018; Martin, 2019; SPREP, 2014; UNDP, 2017). De oud-ministerpresident van Kiribati, Anote Tong, had het zelfs over een *'act of war'* in de documentaire Anote's Ark (2018). Daarnaast hebben veel mediaberichten en SIDS-leiders het dus over klimaatverandering als mensenrechtenprobleem. Ook had Enele Sopoaga het over een *'security issue'* op de 72^{ste} bijeenkomst van de algemene vergadering van de Verenigde Naties in New York (UNDP, 2017). Hier zie je dus duidelijk terug dat SIDS proberen om als norm-entrepreneur te handelen door klimaatverandering neer te zetten als een mensenrechten- of veiligheidsprobleem.

Uitkomsten van morele uitspraken

SIDS hebben met het gebruik van morele argumenten veel aandacht voor het probleem kunnen krijgen en een nieuwe norm kunnen introduceren in de internationale samenleving. In dit stuk wordt er gekeken of dit ook heeft geleid tot uitkomsten van klimaatonderhandelingen van de Verenigde Naties die SIDS graag wilden. Hiervoor wordt er gekeken naar het gebruik van morele argumenten op de drie succesvolste conferenties van de UNFCCC. In de eerste plaats is dit de UNFCCC-conferentie in Kyoto in 1997 (COP 3), omdat deze heeft geleid tot het Kyoto Protocol (UNFCCC, 1997). Ten tweede de conferentie in Kopenhagen in 2009 (COP 15), die onder andere heeft geleid tot de oprichting van het Green Climate Fund (UNFCCC, 2009). Ten derde de conferentie in Parijs (COP 21), die heeft geleid tot het klimaatakkoord van Parijs (UNFCCC, 2015).

Kyoto

De toenmalig minister-president van Tuvalu, Bikenibeu Paeniu, gaf een toespraak op de COP 3 met verscheidene empirische en morele uitspraken. Enkele uitspraken die hij in zijn toespraak maakte, zijn:

“To us in Tuvalu it is certainly not a question of economics and costs. It is a matter of life and death”

“The impacts of global warming on our islands are real, and are already threatening our survival and existence. The security of our future and that of our children and grandchildren is indeed at stake”

“Further delays of the proposed target over the years will only bring forward the negative effects of climate change, which are already evident in our part of the world”

(Bikenibeu Paeniu, 8 december 1997)

Uiteindelijk heeft de conferentie geleid tot het Kyoto Protocol. De kern van dit protocol was dat geïndustrialiseerde landen verplicht werden om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen op basis van individuele doelstellingen (UNFCCC, 1997). Hierbij hadden de ontwikkelde landen dus een zwaardere last, omdat zij ook grotendeels verantwoordelijk waren voor de opwarming van de aarde. Tuvalu wilde per se dat er een verdrag uit deze conferentie kwam en dit is ook gebeurd. Deze conferentie was dus erg succesvol voor Tuvalu. Een minpunt

is wel dat de ratificatie van het Kyoto Protocol niet erg soepel verliep, waardoor het verdrag pas van kracht ging in 2005 en de meest vervuilende staat ter wereld, de Verenigde Staten, het niet heeft geratificeerd (Verenigde Naties, 2020). Tuvalu had het verdrag op 16 november 1998 al geratificeerd als derde staat ter wereld, na twee andere SIDS (Nachmany et al., 2015; Verenigde Naties, 2020)

Kopenhagen

Op de conferentie van Kopenhagen in 2009 zijn meerdere morele en empirische toespraken gehouden door SIDS-afgevaardigden. Ian Fry, een VN-delegaat van Tuvalu, zei in een bekende toespraak het volgende:

“He (Obama) should address the greatest threat to humanity that we have before us, climate change. And the greatest threat to security, climate change”

“I woke this morning and I was crying and that is not easy for a grown man to admit. The fate of my country rests in your hands”

“I want to have this issue considered properly. I clearly want to have the leaders, put before them an option for considering a legally binding agreement for them to sign on at this meeting”

(Ian Fry, 2009)

Hierin is duidelijk te zien dat hij inspeelt op morele en empirische gevoelens. Ook komt hierin weer naar voren dat SIDS het probleem afschilderen als een veiligheidsissue. Tuvalu kwam op deze conferentie met een voorstel voor drie nieuwe en bindende afspraken. Deze afspraken waren bedoeld als aanvulling op het Kyoto Protocol en zouden ervoor zorgen dat ontwikkelingslanden voor emissiereducties zouden zorgen (Vidal, 2009). Daarnaast stond er in dit voorstel van Tuvalu dat ze een overeenkomst tussen de landen wilde voor een maximale stijging van 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau (Ielemia, 2009). Ook de toenmalig minister-president van Tuvalu maakte zich hard voor deze bindende afspraken:

“Madame president, tomorrows future and the future of millions of people rests on a fully fledged legally binding outcome, here in Copenhagen. We are ready. The millions of people

watching this process are ready as well. Let us together create a historical moment in time and sign for tomorrow's sake and for the sake of humanity. Let's seal the deal right here right now."

(Apisai Ielemia, 2009)

Uiteindelijk is het voorstel van Tuvalu niet aangenomen in Kopenhagen. De onderhandelingen liepen vast omdat de ontwikkelingslanden, die door het voorstel hun emissies moesten gaan minderen, verdeeld waren over het voorstel van Tuvalu (Vidal, 2009). Er kwam dus ook geen afspraak voor de maximale stijging van 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau, terwijl een grotere stijging desastreus zou zijn voor Tuvalu (Lyons, 2019; Fry, 2009). Volgens de UNFCCC was COP 15 een cruciaal evenement voor de onderhandelingen op het gebied van klimaatverandering (UNFCCC, 2009). Zo heeft het bijvoorbeeld geleid tot de oprichting van het Green Climate Fund, dat met een bedrag van \$36 miljoen Tuvalu helpt om de effecten van de zeespiegelstijging en de intensivering van stormen te verminderen (UNDP). Toch heeft het gebruik van morele argumenten niet geleid tot de gewenste uitkomsten voor Tuvalu en deze klimaatconferentie kan dus niet gezien worden als een succes.

Parijs

Al in de aanloop naar de UNFCCC-conferentie van Parijs in 2015 benadrukten de toenmalig minister-presidenten van Tuvalu en Kiribati het probleem van klimaatverandering uitdrukkelijk. Hierbij werd vooral gehamerd op de urgentie om gezamenlijk met de internationale gemeenschap tot concrete en bindende maatregelen te komen. Om dit kracht bij te zetten gebruikten ze veel morele argumenten die gericht waren op het welzijn en de toekomst van SIDS-inwoners en mensen in het algemeen. Anote Tong had het in gesprek met TED Talks Daily bijvoorbeeld over de onzekere toekomst van zijn kleinkinderen en de noodzaak om klimaatverandering als een wereldwijd probleem te zien dat collectief moet worden opgelost (TED, 2015). Enele Sopoaga had het enkele maanden voor de conferentie al over '*climate justice for Tuvalu*' (CIDSE, 2015). Uit zijn openingstoespraak werd duidelijk wat zijn doelstelling was voor de conferentie:

"This is the time, excellences, we must all stand together and we shape our future. A new comprehensive treaty, that will save humanity and the future of mankind. Let's do it for Tuvalu. If we save Tuvalu, we will surely save the world"

(Enele Sopoaga, 2015)

Ook de toenmalig minister-president van Kiribati sprak duidelijke woorden in zijn openingsspeech:

“Climate change poses a serious threat to the well-being of humanity and the security of peoples and states. The adverse impacts of climate change are affecting all countries around the world; developed and developing, alike. Simply put – it is not too late. But we must act now. And we must act with courage.”

(Anot Tong, 2015)

Uiteindelijk is het klimaatakkoord van Parijs uit deze conferentie gekomen. Een van de belangrijkste onderdelen van dit bedrag betreft *Nationally Determined Contributions* (NDC's). Dit houdt in dat de deelnemende staten nationale doelstellingen moet formuleren voor zichzelf om emissies terug te dringen en aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering (NEA, 2015; UNFCCC, 2015, p.3; UNFCCC, 2015). Ook mag de temperatuur niet verder stijgen dan 2°C ten opzichte van het pre-industriële niveau en moeten er inspanningen zijn om dit maximaal 1,5°C te laten zijn (NEA, 2015; UNFCCC, 2015, p.3). Volgens I. Fry waren SIDS erg belangrijk voor het opnemen van dit laatste punt in het akkoord (persoonlijke communicatie, 28 mei 2020).

Dit klimaatakkoord lijkt gunstig voor SIDS, maar kan toch niet als een succes worden gezien. SIDS wilden namelijk een bindende maatregel voor een maximale stijging van 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau in plaats van een aanmoediging hiertoe. In 2018 bleek uit een rapport van de IPCC, genaamd 'Global Warming of 1,5°C', dat dit geen overbodige maatregel zou zijn geweest. In dit rapport werden de verschillen tussen een stijging van 1,5°C en 2°C weergegeven en er bleek dat het verschil hiertussen kan leiden tot compleet andere en desastreuze gevolgen voor SIDS (Mathiesen & Sauer, 2018; IPCC, 2018). Een nog belangrijker probleem is dat het klimaatakkoord van Parijs slechts gedeeltelijk bindend is en de NDC's van staten zijn dat dus niet (NEA, 2015; Verenigde Naties, 2016). Volgens de toenmalig minister-presidenten van Tuvalu en Kiribati is het akkoord van Parijs daarom vooral belangrijk voor andere staten, maar niet voor veel SIDS:

“The Paris Agreement is important because we are the example of what should not happen to the rest.”

(Anot Tong, 2019)

“It is critical for countries to finalize the Paris Agreement on climate change to help poorer countries to adapt to the changing climate.”

“For small island countries, we have already crossed the threshold of the 1.5 degrees Celsius as scientific reports said that we will go underwater within 30 years if no urgent action is done now.”

(Enele Sopoaga, 2019)

De maatregelen die zijn opgenomen in het akkoord gaan dus niet ver genoeg voor Tuvalu en Kiribati. Naar alle waarschijnlijkheid zullen deze staten op de lange termijn verdwijnen in zee. Dat de uitkomsten in Parijs niet genoeg zijn voor SIDS blijkt ook uit de vele uitspraken in de jaren na 2015 om alsnog tot een overeenkomst voor een maximale stijging van 1,5°C te zorgen. Vooral de uitspraak ‘1,5 to stay alive’ wordt sindsdien erg veel gebruikt in speeches en mediaberichten. Dit werd nog verder aangespoord door het bovengenoemde rapport van de IPCC (Latu, 2018; Salele-Sefo, 2018).

Over het algemeen heeft het gebruik van morele argumenten dus niet geleid tot de gewenste uitkomsten. Er zijn wel enkele kleine successen, zoals het Kyoto Protocol en het klimaatakkoord van Parijs, maar die komen niet overeen met wat SIDS-leiders eigenlijk probeerden voor elkaar te krijgen. De verwachting dat het gebruik van morele argumenten leidt tot de gewenste uitkomsten in het internationale klimaatbeleid blijkt dus niet te kloppen.

Recente ontwikkelingen

Uit de onderzochte mediaberichten en speeches blijkt dat het gebruik van morele argumenten sterk is toegenomen sinds de UNFCCC-conferentie in Parijs. Dit leidde ertoe dat de SIDS-vertegenwoordigers uit de Pacific een sterk collectief vormden bij de 50^{ste} bijeenkomst van het Pacific Islands Forum in 2019, waarmee ze mondiale aandacht vroegen voor het klimaatprobleem met de uitspraak van Enele Sopoaga: ‘save Tuvalu, save the world’ (Cooper, 2019; Taylor, 2019). Uit deze meeting kwam de ‘Kainaki II Declaration for Urgent Climate Change Action Now’ voort, wat het sterkste statement is dat de Pacifische SIDS ooit collectief hebben uitgebracht (Taylor, 2019). Het gebruik van deze morele argumenten is ook aangekomen bij de wereldbevolking. In september 2019 heeft dit geleid tot een week waarin over de gehele wereld demonstraties plaatsvonden om voor concrete maatregelen tegen klimaatverandering te zorgen (Fonda, 2019; Taylor, Watts & Bartlett, 2019). Vooral jongeren

en studenten waren uitermate betrokken bij deze demonstraties (Sengupta, 2019; Taylor, Pidd & Murray, 2019).

Jongeren worden steeds belangrijker in de strijd tegen klimaatverandering, doordat ze een sterke morele claim hebben omdat het om hun eigen toekomst gaat. Dit geldt vooral voor jongeren afkomstig van SIDS. In de Pacific is een jongerenbeweging opgekomen, genaamd Pacific Island Students Fighting Climate Change (PISFCC). Margaretha Wewerinke-Singh benadrukte ook dat het opkomen van jongerenbewegingen zoals PISFCC, een interessante ontwikkeling is in de strijd tegen klimaatverandering en dit geldt niet alleen voor jongeren in de Pacific, maar over de hele wereld (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020).

Ondanks de toename van morele argumenten, de demonstraties en het opkomen van jongerenbewegingen, was de UNFCCC-conferentie in Madrid in december 2019 allesbehalve een succes. De minister-president van Tuvalu, Kausea Natano, zei namens het Pacific Islands Forum ook dat de uitkomst van de COP 25 in Madrid erg teleurstellend was (Verenigde Naties, 2019).

De recente toename van het gebruik van morele argumenten is te verklaren doordat de internationale gemeenschap voornamelijk spreekt over maatregelen tegen klimaatverandering. Concrete actie vindt bijna niet plaats, terwijl de tijd steeds meer begint te dringen voor SIDS. Hierdoor zijn SIDS-leiders zich in hun argumentatie steeds directer en negatiever uit gaan laten over andere staten:

“And despite years of talk, the international response remains weak. Many unfulfilled promises have been made about the 1.5°-degree level.”

(Enele Sopoaga, 2019)

Vooraf de oud-minister-president van Tuvalu, Anote Tong, heeft zich sterk uitgelaten over dit probleem:

“Whether or not we are willing to acknowledge it, climate change and sea level rise are a result of the unsustainable use of our planet's resources. Economic growth at all costs must not be our mantra, particularly when it is those who will benefit the least from this growth that will pay the ultimate price.”

(Anote Tong, 2012)

“Nobody heard what I was saying. Now everybody is saying it, but we are not having concrete solutions at the time. Nobody has come forward.”

(Anotong, 2015)

“When I talk to other leaders the answer always is that their economy will suffer and their lifestyles could not be maintained. My response is easy because it is about our survival. The international community needs to be willing to come forward. There is a wrong attitude. We think in getting wealthy and that is wrong. Those countries with the possibility to change climate change, have the moral responsibility to do it. We cannot do it on our own.”

(Anotong, 2016)

“Don’t talk about it, do it.”

(Anotong, 2018)

Zijn uitspraken laten duidelijk zien dat het komen tot concrete maatregelen problematisch verloopt. De meeste staten in de internationale gemeenschap zijn alleen bereid om over diepgaande maatregelen te praten, maar zijn huiverend om de maatregelen uit te voeren. Diepgaande maatregelen zouden namelijk leiden tot economische achteruitgang en dat is geen optie voor die staten. Anotong had het in een interview met Ricky Kej zelfs over *‘economies versus survival’*.

Het gebruik van morele argumenten leidt hierdoor niet tot de uitkomsten die SIDS graag zouden willen zien bij klimaatonderhandelingen met de internationale gemeenschap. In een questionnaire zei ook Ian Fry dat morele argumenten belangrijk zijn, maar dat er wel een limiet aan zit. De economische en politieke macht van de fossiele brandstoffenindustrie proberen de kracht van deze morele argumenten namelijk te verminderen (persoonlijke communicatie, 28 mei 2020). Politieke en economische keuzes zorgen er dus voor dat het succes van morele argumenten beperkt is.

Procesvorming

Voor de analyse van procesvorming omtrent klimaatverandering wordt er gekeken naar de media-aandacht die uitspraken over procesvorming hebben gekregen. Omdat er nog geen rechtszaken tussen staten onderling zijn geweest op het gebied van klimaatverandering, worden ook dreigingen tot procesvorming bekeken. Naast media-aandacht wordt er gekeken in hoeverre de rechtszaken succesvol kunnen zijn en wat de gevolgen zullen zijn van klimaatrechtszaken. Hierbij is het ook van belang of andere SIDS ook bereid zijn om rechtszaken te starten. Ook worden er vergelijkbare rechtszaken behandeld.

Media-aandacht

Uit de onderzochte mediaberichten blijkt dat dreigingen van SIDS om naar het Internationaal Gerechtshof te stappen zeker media-aandacht krijgen. Een uitspraak van Tuvalu in 2002, waarin het dreigde om Australië en de Verenigde Staten aan te klagen voor hun hoge emissies, heeft bijvoorbeeld aardig wat media-aandacht opgeleverd. Vooral deze uitspraak van de oud-minister van buitenlandse zaken van Vanuatu, Ralph Regenvanu, heeft tot erg veel mediaberichten geleid:

“My government is now exploring all avenues to utilise the judicial system in various jurisdictions – including under international law – to shift the costs of climate protection back onto the fossil fuel companies, the financial institutions and the governments that actively and knowingly created this existential threat to my country.”

(Ralph Regenvanu, 2018)

Hoewel dit slechts dreigingen zijn tot het aanklagen van andere staten onder het internationaal recht, wordt er wel over geschreven in de media. De mogelijkheid voor SIDS om tot procesvorming over te stappen op het gebied van klimaatverandering wordt dus ook opgepikt door de media.

Relevantie van procesvorming

Er zijn nog nauwelijks rechtszaken van staten tegen andere staten geweest op het gebied van klimaatverandering en daarom kunnen er vraagtekens worden gezet bij de relevantie van deze strategie. Toch is deze strategie wel relevant, omdat er op korte termijn waarschijnlijk wel rechtszaken zullen gaan komen. Er zijn nog altijd geen concrete maatregelen uitgevoerd door

de internationale samenleving die het voortbestaan van SIDS garanderen. M. Wewerinke-Singh zei dat het systeem dat we nu hebben zal gaan leiden tot een stijging van 3 à 4 graden in plaats van 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële niveau (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Ook benadrukte ze dat er weinig steun is in het internationale systeem voor SIDS om met klimaatschade en problemen door klimaatverandering om te gaan (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Hierdoor zijn SIDS volgens haar gedwongen om naar nieuwe strategieën te zoeken en is het mogelijk dat rechtszaken tot initiatieven leiden, die op hun beurt voor meer ambitie en rechtvaardigheid zorgen (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). I. Fry denkt zelfs dat er onvermijdelijk rechtszaken zullen komen over de gevolgen van klimaatverandering (persoonlijke communicatie, 28 mei 2020). Procesvorming zal dus steeds belangrijker gaan worden en gerechtshoven zullen hierdoor in de toekomst een grote rol spelen in het bestrijden van klimaatverandering.

Daarnaast kan het onduidelijk zijn wat het precieze doel is van klimaatrechtszaken. Door de beperkte middelen van SIDS is het ook mogelijk dat deze rechtszaken slechts dienen om neveneffecten zoals media-aandacht te verkrijgen. Phon van den Biesen denkt dat het doel van dergelijke rechtszaken is om daadwerkelijk te winnen (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). P. van den Biesen was de advocaat van de Marshalleilanden in een zaak van het internationaal gerechtshof waarbij de Marshalleilanden verschillende grotere staten wilden aanklagen over kernwapens. Het doel van de Marshalleilanden was volgens hem om een mogelijk bindende uitspraak van de rechter te krijgen over het feit dat de kernwapenlanden de verplichting van ontwapening al tientallen jaren systematisch niet nakomen (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Hij zei dat dit vergelijkbaar zou zijn met eventuele rechtszaken over klimaatverandering, omdat er op het gebied van klimaatverandering ook erg veel staten zijn die verplichtingen niet nakomen (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). M. Wewerinke-Singh gaf aan dat we nog erg weinig weten over *climate litigation*, maar dat het ook goed mogelijk kan zijn dat een doel van deze rechtszaken is om voor *awareness raising* te zorgen (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Volgens P. van den Biesen is *awareness raising* wel een aspect, maar is de inhoud van de zaak en het winnen ervan belangrijker. Het doel van procesvorming voor SIDS is dus wel om daadwerkelijk te winnen.

Het succes van procesvorming

Nu er is vastgesteld dat procesvorming een relevante strategie zal worden voor SIDS en het doel ook is om die rechtszaken te winnen, kan er gekeken worden naar het eventuele succes van de rechtszaken. Er is uiteindelijk geen zaak van de Marshalleilanden voortgekomen. Dit

kwam bij zes van de negen staten die de Marshalleilanden wilden aanklagen, doordat ze de bevoegdheid van het Internationaal Gerechtshof niet erkennen (The Guardian, 2016). Voor de andere drie zaken besloten de rechters dat er geen reden was tot een rechtszaak omdat er geen bewijs was dat de Marshalleilanden een eerder geschil had met een van de drie nucleaire machten en ze ook geen onderhandelingen hadden aangevraagd over de kwestie (The Guardian, 2016). Voor rechtszaken over klimaatverandering kan het ook een probleem worden dat veel grote vervuilende staten de rechtsmacht van het hof niet hebben erkend. Toch denkt P. van den Biesen dat het absoluut verantwoord is om dit soort zaken aanhangig te maken, omdat genoeg andere landen de bevoegdheid van het hof wel erkennen (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Volgens hem zou het bewijs dat kleine eilandstaten slachtoffer worden van klimaatverandering ook makkelijk te leveren moeten zijn (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Hij zei wel dat het lastiger is om te bepalen in hoeverre een staat hiervoor verantwoordelijk is, maar dat dit geen onbekend probleem is in het recht en er zijn volgens hem dan ook verschillende methodes om zo'n zaak te benaderen (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). P. van den Biesen zei ook dat als er een dagvaarding wordt ingediend tegen een land, dat op welke manier dan ook erkenning van het Internationaal Gerechtshof heeft afgegeven, het land ook dient te verschijnen en er gewoon een uitspraak wordt gedaan (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Over de uitspraken zei hij het volgende:

“In principe is de uitspraak die er komt ook bindend voor de partijen in dat geding. Andere landen die daar geen partij bij waren worden niet rechtstreeks gebonden, maar het is duidelijk dat als het hoogste gerecht van de wereld een bepaalde uitspraak doet, dat die in wezen door de hele wereld geaccepteerd dient te worden.”

“Zo'n uitspraak zou in mijn overtuiging wel een behoorlijke impact hebben en daar zou de wereldgemeenschap dan toch iets mee moeten doen.”

(Phon van den Biesen, persoonlijke communicatie, 2020)

Volgens hem zouden rechtszaken op het gebied van klimaatverandering dus zeker succesvol kunnen zijn. De uitspraken van het Internationaal Gerechtshof kunnen niet alleen bindend zijn voor de betreffende staten, maar werken ook door op staten die niet rechtstreeks zijn aangeklaagd. Rechtszaken zullen vooral gebaseerd worden op het niet naleven van verdragen zoals het Kyoto-protocol en het klimaatakkoord van Parijs (Stephens, 2019). I. Fry zei in een gesprek met Climate Home News dat ook het IPCC-rapport, 'Global Warming of 1,5°C', heeft

geleid tot een ideale gelegenheid om juridische stappen te ondernemen (Darby, 2018). Volgens deze bevindingen klopt de verwachting dat procesvorming succesvol is en zal leiden tot de gewenste uitkomsten.

De kans op succes via procesvorming zal ook groter kunnen worden naarmate er meerdere SIDS rechtszaken zouden beginnen. Ook P. van den Biesen denkt dat de impact van een zaak en het pleidooi dat gehouden wordt, groter wordt als er meer landen uitdrukkelijk de moeite nemen om bij het Internationaal Gerechtshof te verschijnen en helpen om een zaak kracht bij te zetten met hun eigenbelang, hun eigen inbreng en hun eigen advocaten (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Hij denkt wel dat veel staten eerst de kat uit de bomen zullen kijken en pas gaan handelen als een zaak ontvankelijk wordt verklaard (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Als Vanuatu daadwerkelijk een rechtszaak tegen een andere staat zou beginnen, is er dus een aanzienlijke kans dat andere SIDS zullen volgen. Verschillende SIDS hebben ook al over procesvorming nagedacht. Tuvalu heeft hier in 2002 ook uitspraken over gedaan. I. Fry zei dat er toen ook aan hem gevraagd is om naar deze mogelijkheid te kijken en dat dit nu nog steeds tot een van de opties behoort voor Tuvalu (persoonlijke communicatie, 28 mei 2020). Ook Palau heeft eerder al aangegeven dat het een optie is om naar het Internationaal Gerechtshof te stappen (Boom, 2011). M. Wewerinke-Singh had het ook over Micronesië, die in het verleden een rechtszaak tegen Tsjechië heeft ingediend over een kolencentrale die niet goed was voor het milieu (persoonlijke communicatie, 26 mei 2020). Aangezien deze landen al hebben nagedacht over procesvorming is de kans aanwezig dat ze het voorbeeld van Vanuatu zullen volgen indien hun zaak ontvankelijk verklaard wordt. SIDS zullen dan een collectief vormen en dat zou kunnen leiden tot grotere successen op het gebied van procesvorming omtrent klimaatverandering. Ook de verwachting dat een collectief van rechtszaken tot meer succes zal leiden klopt dan.

Er is ook nog een andere optie om een uitspraak van het Internationaal Gerechtshof te krijgen omtrent klimaatverandering. Het Internationaal Gerechtshof kan naast het behandelen van conflicten tussen staten namelijk ook *advisory opinions* uitbrengen, waarbij het advies geeft over internationale juridische vraagstukken. P. van den Biesen zei hierover dat dit zeker een optie kan zijn, niet alleen voor eilandstaten, maar in principe voor de hele wereld (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Hij gaf aan dat het voordeel hiervan is dat er geen ontvankelijkheid-problematiek is, maar dat je gewoon op basis van een meerderheid van de algemene vergadering van de VN zo'n zaak aanhangig kan maken (persoonlijke communicatie, 29 mei 2020). Ook de jongerenbeweging PISFCC voert campagne om een *advisory opinion* van het Internationaal Gerechtshof te krijgen omtrent klimaatverandering (Drugmand, 2019).

Advisary opinions zijn niet bindend, maar ze hebben wel een zeer groot juridisch gewicht en ze kunnen het internationaal recht vormgeven (Stephens, 2019). Volgens PISFCC zou een *advisary opinion* helpen om de verplichtingen van landen, om actie te ondernemen tegen klimaatverandering en mensenrechten te beschermen, op grond van het internationaal recht te verduidelijken (Drugmand, 2019).

Conclusie

Ondanks de beperkte middelen die SIDS hebben om invloed uit te oefenen op de internationale gemeenschap is het SIDS gelukt om te handelen als norm-entrepreneurs en nieuwe normen te introduceren. Door het gebruik van morele argumenten en bepaalde woordkeuzes zijn SIDS erin geslaagd om klimaatverandering te formuleren als een mensenrechten- en veiligheidsprobleem. Het gebruik van morele argumenten door SIDS-vertegenwoordigers heeft ook veel aandacht gekregen in de media. Toch is het SIDS op deze manier niet gelukt om concrete actie af te dwingen van de internationale gemeenschap. Hierdoor klopt de verwachting, dat het gebruik van morele argumenten succesvol zou zijn, omdat dit zal leiden tot uitkomsten die SIDS prefereren, niet.

Uitspraken over procesvorming krijgen ook media-aandacht, maar wel minder dan het gebruik van morele argumenten. Dit komt mede doordat er nog weinig rechtszaken tussen staten zijn geweest omtrent klimaatverandering. Hier lijkt wel snel verandering in te gaan komen en daarom is de strategie wel relevant. Uit de analyse is gebleken dat procesvorming tot een positieve uitkomst zal leiden. De uitspraken die het Internationaal Gerechtshof zou doen over deze rechtszaken zijn bindend en werken ook door op staten die niet rechtstreeks zijn aangeklaagd. Hierdoor zal deze strategie wel leiden tot concrete actie en de gewenste uitkomsten van SIDS. Ook is het waarschijnlijk dat andere SIDS zich zullen aansluiten bij Vanuatu, als die laatste het voor elkaar krijgt om een zaak ontvankelijk te laten verklaren. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de verwachting dat procesvorming het succesvolste is, kan worden aangenomen.

Het antwoord op de hoofdvraag, welke strategie het succesvolste is voor SIDS om invloed uit te oefenen op het internationale beleid omtrent klimaatverandering, luidt dus: procesvorming onder het internationaal recht is de succesvolste manier om invloed uit te oefenen op het klimaatbeleid van de internationale gemeenschap. Dit zal namelijk het snelst leiden tot concrete actie en dat is wat SIDS nodig hebben omdat de urgentie van het probleem groot is. De strategie die voortkomt uit het neoliberal institutionalisme werkt dus het beste.

In dit onderzoek is dus vastgesteld welke van de twee strategieën, die in de literatuur besproken worden, het succesvolste is voor SIDS om te hanteren. De bevinding dat procesvorming de succesvolste strategie is, kan gegeneraliseerd worden naar alle SIDS. Procesvorming zal namelijk voor alle 38 staten, die in dit onderzoek worden gerekend tot de groep SIDS, het succesvolste zijn. Hierbij kunnen SIDS kiezen voor rechtszaken tussen staten

onderling of voor de mogelijkheid tot een *advisary opinion*. Het collectief van deze rechtszaken zal er dan voor zorgen dat de kans op succes alleen maar groter wordt.

Een interessante recente ontwikkeling is de opkomst van jongeren en jeugdbewegingen die zich hard maken om het probleem van klimaatverandering te adresseren. Dit doen ze door gebruik te maken van morele argumenten, omdat hun eigen toekomst in gevaar is. Daarnaast kijken de jongerenbewegingen ook naar de mogelijkheden van procesvorming. Voor toekomstig onderzoek zou het interessant zijn om te kijken naar de rol en invloed die jongeren spelen in het formuleren van het internationale klimaatbeleid.

Literatuurlijst:

- Abano, I. V. (2019). Pacific Islands Nations at COP25: Leave No One Behind. Geraadpleegd van <https://earthjournalism.net/stories/pacific-island-nations-at-cop25-leave-no-one-behind>
- Adger, W. N., Butler, C., & Walker-Springett, K. (2017). Moral Reasoning in Adaptation to Climate Change. *Environmental Politics*, 26(3), 371-390.
- Águeda Corneloup, I. & Mol, A. (2014). Small Island Developing States and International Climate Change Negotiations: The Power of Moral “Leadership”. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 14(3), 281-297.
- Barron, D. (2015). Marshall Islands Challenges Nuclear Powers. *Green Left Weekly*, (1050), 18.
- Benwell, R. (2011). The Canaries in the Coalmine: Small States as Climate Change Champions. *The Round Table*, 100(431), 199-211.
- Betzold, C. (2015). Adapting to Climate Change in Small Island Developing States. *Climate Change*, 133(3), 481-489.
- Block, B. (2010). Interview with Tuvalu Climate Negotiator Ian Fry. Geraadpleegd van <http://forestindustries.eu/content/interview-tuvalu-climate-negotiator-ian-fry>
- Boom, K. (2011). See You in Court: The Rising Tide of International Climate Litigation. Geraadpleegd van <https://theconversation.com/see-you-in-court-the-rising-tide-of-international-climate-litigation-3542>
- Browne, K. (2012). Climate Change and Statelessness: Disappearance of Small Island States. *National Environmental Law Review*, 4(1), 33-42.
- Browning, C. S. (2006). Small, Smart, and Salient? Rethinking Identity in the Small States Literature. *Cambridge Review of International Affairs*, 19(4), 669-684.
- Caney, S. (2010). Climate Change, Human Rights, and Moral Thresholds. *Climate Ethics: Essential Readings*, 1(1), 163-177.

- Channel 4 News. (2015, 10 december). Kiribati President on Combating Climate Change. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=L9z4u3QVnmw>
- CIDSE. (2015). "Climate Justice and Sinking States". Geraadpleegd van <https://www.cidse.org/2015/09/21/new-video-climate-justice-and-sinking-states/>
- Climatebrad. (2009, 13 december). Tuvalu at Copenhagen (Full Version): 'The Fate Of My Country Rests In Your Hands'. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=YgMTgQIDiFA>
- Cooper, J. (2019). We Must Save Tuvalu to Save the World: Pacific Islands Forum Focuses on Climate Justice and Human Rights. Geraadpleegd van <https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/we-must-save-tuvalu-save-world-pacific-islands-forum>
- Cox, L. (2018). Vanuatu Says It May Sue Fossil Fuel Companies and Other Countries over Climate Change. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/22/vanuatu-says-it-may-sue-fossil-fuel-companies-and-other-countries-over-climate-change>
- Darby, M. (2018). Lead or Sue? Pacific Islands Take Twin Tracks on Climate Change. Geraadpleegd van <https://www.climatechangenews.com/2018/11/22/lead-sue-pacific-islands-take-twin-tracks-climate-change/>
- Drugmand, D. (2019). Pacific Islands Group Pushes for International Court Ruling on Climate and Human Rights. Geraadpleegd van <https://www.climatedocket.com/2019/08/13/pacific-islands-climate-change-human-rights/>
- Fonda, J. (2020). 2019: A Landmark Year for Climate Justice. Geraadpleegd van <https://www.greenpeace.org/usa/stories/2019-a-landmark-year-for-climate-justice/>
- Footballtuvalu. (2015, 30 november). The Prime Minister of Tuvalu, Enele Sopoaga Addressing the COP21 Meeting in Paris. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=k8-09E5nxVs>

- Fox, A. B. (2006). The Power of Small States: Diplomacy in World War II. In C. Ingebritsen, I.B. Neumann, S. Gstöhl, & J. Beyer (Eds.), *Small States in International Relations* (pp. 39-54). Reykjavik: University of Iceland Press.
- Halstead, E. (2016). Citizens of Sinking Islands: Early Victims of Climate Change. *Indiana Journal of Global Legal Studies*, 23(2), 819-838.
- Ingebritsen, C. (2002). Norm Entrepreneurs: Scandinavia's Role in World Politics. *Cooperation and Conflict*, 37(1), 11-23.
- IPCC. (2018). Global Warming of 1,5°C. Geraadpleegd van https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Full_Report_High_Res.pdf
- Keele, D. M. (2018). Climate Change Litigation and the National Environmental Policy Cct. *Journal of Environmental Law*, 30(2), 285-309.
- Kej, R. (2016, 4 juni). Ricky Kej - Interview with Anote Tong - GRAMMY® WINNER - President of Kiribati - Climate Change. Geraadpleegd van https://www.youtube.com/watch?v=zeMl7_Legrw
- Kelman, I. (2010). Dealing with Climate Change om Small Island Developing States. *Practicing Anthropology*, 33(1), 28-32.
- Latu, K. (2018). 1.5 To Stay Alive: Reflecting on the IPCC Special Report on Global Warming of 1.5 Degrees Celsius. Geraadpleegd van <https://www.sprep.org/news/15-to-stay-alive-reflecting-on-the-ipcc-special-report-on-global-warming-of-15-degrees-celsius>
- LowCarbonEconomy. (2010, 26 februari). Tuvalu - High Level Segment - COP 15. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=KPStcHjR3e4>
- Lyons, K. (2019). 'Save Us, Save the World': Pacific Climate Warriors Taking the Fight to the UN. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/global-development/2019/sep/21/save-us-save-the-world-pacific-climate-warriors-taking-the-fight-to-the-un>

- Martin, R. (2019). We Are on the Front Line of Climate Change, Marshall Islands President Says. Geraadpleegd van <https://www.npr.org/2019/09/24/763679518/we-are-on-the-front-line-of-climate-change-marshall-islands-president-says>
- Mathiesen, K., & Sauer, N. (2018). ‘Most Important Years in History’: Major UN Report Sounds Last-Minute Climate Alarm. Geraadpleegd van <https://www.climatechangenews.com/2018/10/08/important-years-history-major-un-report-sounds-last-minute-climate-alarm/>
- McDonald, M. (2013). Discourses of Climate Security. *Political Geography*, 33(1), 42-51.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: WW Norton & Company.
- Merezhko, O. (2016). Ideology of Liberalism and International Law. *Baltic Yearbook of International Law Online*, 15(1), 55-61.
- Nachmany, M., Fankhauser, S., Davidová, J., Kingsmill, N., Landesman, T., Roppongi, H., Schleifer, P., Setzer, J., Sharman, A., Singleton, C. S., Sundaresan, J., & Townshend, T. (2015). Climate Change Legislation in Tuvalu. Geraadpleegd van <http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2015/05/TUVALU.pdf>
- NEA. (2015). Klimaatakkoord van Parijs. Geraadpleegd van <https://www.emissieautoriteit.nl/onderwerpen/klimaatakkoord-van-parijs>
- Osofsky, H. M. (2011). The Role of Climate Change Litigation in Establishing the Scale of Energy Regulation. *Annals of the Association of American Geographers*, 101(4), 775-782.
- Ourbak, T., & Magnan, M. A. (2018). The Paris Agreement and Climate Change Negotiations: Small Islands, Big Players. *Regional Environmental Change*, 18(8), 2201-2207.
- Paeniu, B. (1997). United Nations Framework Convention on Climate Change – Conference of Parties 3. Geraadpleegd van <http://www.tuvaluislands.com/kyoto-panieu.htm>
- Panke, D. (2012). Dwarfs in International Negotiations: How Small States Make Their Voices Heard. *Cambridge Review of International Affairs*, 25(3), 313-328.

- Peel, J., & Osofsky, H. M. (2018). A Rights Turn in Climate Change Litigation? *Transnational Environmental Law*, 7(1), 37-67.
- Powell, R. (1991). Absolute and Relative Gains in International Relations Theory. *American Political Science Review*, 85(4), 1303-1320.
- Ringen, S. (2008). Robert A. Dahl: Defender of Democracy. *Society*, 45(3), 283-287.
- RNZ. (2012). Kiribati Leader Tells UN Climate Change the Greatest Moral Challenge of Our Time. Geraadpleegd van <https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/207498/kiribati-leader-tells-un-climate-change-the-greatest-moral-challenge-of-our-time>
- Rübbelke, D. T. (2011). International Support of Climate Change Policies in Developing Countries: Strategic, Moral and Fairness Aspects. *Ecological Economics*, 70(8), 1470-1480.
- Rytz, M. (Producent), & Rytz M. (Regisseur). (2018). Anote's Ark. Canada: Eye Steel Film.
- Salele-Sefo, A. (2018). Pacific Islands Contribute to Special Climate Science Report on 1.5. Geraadpleegd van <https://www.sprep.org/news/pacific-islands-contribute-to-special-climate-science-report-on-15>
- Scruggs, G. (2016). Caribbean Speaks with One Voice at Paris Climate Talks. *Central American & Caribbean Affairs*, 1(1), 1-3.
- Sengupta, S. (2019). Protesting Climate Change, Young People Take to Streets in a Global Strike. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2019/09/20/climate/global-climate-strike.html>
- Shanahan, E. A., McBeth, M. K., & Hathaway, P. L. (2011). Narrative Policy Framework: The Influence of Media Policy Narratives on Public Opinion. *Politics & Policy*, 39(3), 373-400.
- Shelton, D. (2010). Equitable Utilization of the Atmosphere: A Rights-Based Approach to Climate Change? In M. Robinson & S. Humphreys, *Human Rights and Climate Change*, (pp. 91-125). Cambridge: Cambridge University Press.

- Sovacool, B. (2012). Perceptions of Climate Change Risks and Resilient Island Planning in the Maldives. *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, 17(7), 731-752.
- SPREP. (2014). Coalition of Low Lying Atoll Nations on Climate Change (CANCC) Known as the Global Early Warning System. Geraadpleegd van <https://www.sprep.org/news/coalition-low-lying-atoll-nations-climate-change-cancc-known-global-early-warning-system>
- Stephens, T. (2019). Low-Lying Pacific Islands Sue over Climate Change. Geraadpleegd van <https://www.maritime-executive.com/editorials/low-lying-pacific-islands-sue-over-climate-change>
- Taylor, M. (2019). Pacific Leaders Set New Bar by Collectively Declaring Climate Crisis. Geraadpleegd van <https://www.climatechangenews.com/2019/08/28/pacific-leaders-set-new-bar-collectively-declaring-climate-crisis/>
- Taylor, M., Pidd, H., & Murray, J. (2019). Hundreds of Thousands of Students Join Global Climate Strikes. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/environment/2019/nov/29/hundreds-of-thousands-of-students-join-global-climate-strikes>
- Taylor, M., Watts, J., & Bartlett, J. (2019). Climate Crisis: 6 Million People Join Latest Wave of Global Protests. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/environment/2019/sep/27/climate-crisis-6-million-people-join-latest-wave-of-worldwide-protests>
- TED. (2015, 16 december). My Country Will Be Underwater Soon - Unless We Work Together | Anote Tong | TED Talks. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=9KACXV-cW-4>
- The Guardian. (2016). Marshall Islands Sue Britain, India and Pakistan over Nuclear Weapons. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/30/marshall-islands-sue-britain-india-and-pakistan-over-nuclear-weapons>

- UNDP. (2017). Small Island Nations at the Frontline of Climate Action. Geraadpleegd van <https://www.undp.org/content/undp/en/home/news-centre/news/2017/09/18/small-island-nations-at-the-frontline-of-climate-action-.html>
- UNDP. (2017). Tuvalu Coastal Adaptation Project. Geraadpleegd van <https://www.adaptation-undp.org/projects/tuvalu-coastal-adaptation-project>
- UNFCCC. (2009). Copenhagen Climate Change Conference - December 2009. Geraadpleegd van <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/copenhagen-climate-change-conference-december-2009>
- UNFCCC. (2015). COP 21. Geraadpleegd van <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/paris-climate-change-conference-november-2015/cop-21>
- UNFCCC. (2015). Nationally Determined Contributions (NDCs). Geraadpleegd van <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement/nationally-determined-contributions-ndcs#eq-5>
- UNFCCC. (2020). What is the Kyoto Protocol? Geraadpleegd van https://unfccc.int/kyoto_protocol
- UN-OHRLLS. (2011). Small Island Developing States Small Islands Big(ger) Stakes Geraadpleegd van <http://unohrlls.org/custom-content/uploads/2013/08/SIDS-Small-Islands-Bigger-Stakes.pdf>
- Verenigde Naties. (2015). Opening Statement at the High-Level Event on Climate Change. Geraadpleegd van https://www.un.org/pga/69/290615_opening-statement-climate-change/
- Verenigde Naties. (2015). Paris Agreement. Geraadpleegd van https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

- Verenigde Naties. (2016). The Paris Agreement: Frequently Asked Questions. Geraadpleegd van <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2016/09/the-paris-agreement-faqs/>
- Verenigde Naties. (2019). Pacific Islands Forum Chair Statement on the Outcome of COP 25 in Madrid. Geraadpleegd van <https://www.un.int/tuvalu/activities/pacific-islands-forum-chair-statement-outcome-cop-25-madrid>
- Verenigde Naties. (2019). 'Save Tuvalu; Save the World'; UN Chief Echoes Rallying Cry from Front Lines of Global Climate Emergency. Geraadpleegd van <https://news.un.org/en/story/2019/05/1039431>
- Verenigde Naties. (2020). 7. A Kyoto Protocol tot he United Nations Framework Convention on Climate Change. Geraadpleegd van https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-7-a&chapter=27&clang=_en
- Vidal, J. (2009). Copenhagen Talks Break Down as Developing Nations Split over 'Tuvalu' Protocol. Geraadpleegd van <https://www.theguardian.com/environment/2009/dec/09/copenhagen-tuvalu-protocol-split>
- Vital, D. (2006). The Inequality of States: A Study of the Small Power in International Relations. In C. Ingebritsen, I.B. Neumann, S. Gstöhl, & J. Beyer (Eds.), *Small States in International Relations* (pp. 77-88). Reykjavik: University of Iceland Press.
- Voccia, A. (2012). Climate Change: What Future for Small, Vulnerable States? *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 19(2), 101-115.
- Wereldbank. (2008). Maldives - Environmental Management Project. Geraadpleegd van <http://documents.worldbank.org/curated/en/776491468300648306/pdf/434180PAD0P10817376B01OFF0USE0ONLY1.pdf>
- Wereldbank. (2018). Data for Vanuatu, Tuvalu, Kiribati, Marshall Islands. Geraadpleegd van <https://data.worldbank.org/?locations=VU-TV-KI-MH>

Wewerinke-Singh, M., & Salili, D. H. (2019). Between Negotiations and Litigation: Vanuatu's Perspective on Loss and Damage from Climate Change. *Climate Policy*, 1(1), 1-12.

World Health Organization. (2019). Climate Change Sautalaga, Tuvalu. Geraadpleegd van <https://www.who.int/dg/speeches/detail/climate-change-sautalaga-tuvalu>

Appendix

Appendix 1. Interview met Phon van den Biesen

Tom van Wijk: **“Small Island Development States zijn vaak kleine landen met een bevolking van minder dan 500.000 inwoners. De Marshalleilanden hebben zelfs minder dan 60.000 inwoners. Wat is volgens u het effect van deze kleinschaligheid op hoe de internationale politiek in deze landen werkt?”**

Van den Biesen: “De macht van een getal telt natuurlijk ook in de internationale politiek. Maar dat zien de eilandstaten ook, want die hebben ook met grote regelmaat een soort overleg met elkaar en treden ook vaak gezamenlijk op als het gaat over kwesties in de Verenigde Naties of andere internationale kwesties. Op die manier hebben ze wel enig gezicht in dat soort omgevingen. Echte macht hebben ze natuurlijk niet, omdat ze geen *leverage* hebben, zoals dat in die kringen heet. Ze kunnen niet een vuist maken en zeggen: ‘als jullie niet dit, dan doen wij dat’ en dan schrikt iedereen zich dood en dan verandert er iets. Dat is dus niet een optie voor hen. De optie die ze wel hebben is het geweten van de wereld. Er is denk ik nog wel enige ruimte binnen de internationale politiek om mensen en landen op morele verplichtingen aan te spreken. Zeker met klimaatverandering is het zo verschrikkelijk duidelijk dat zij vermoedelijk als eerste de echte prijs betalen voor nadelen die alle andere staten, sommige in meerdere en sommige in veel mindere maten, hebben veroorzaakt. Dus dat is toch wel een soort van gewetenskwestie. Maar hoever dat gaat in de internationale politiek is natuurlijk nooit echt goed te kwantificeren.”

De Marshalleilanden en de rechtszaken

Tom van Wijk: **Ik las in een mediabericht het volgende: “Officials in the Marshall Islands have lobbied the U.S. government for help, but American officials have declined, saying the dome is on Marshallese land and therefore the responsibility of the Marshallese government”. Ik vroeg mij daarom af of u denkt dat de rechtszaak tegen deze landen vooral uit wanhoop was, omdat ze geen steun kregen vanuit het internationale systeem? Dat het een soort laatste mogelijkheid tot rechtvaardiging was?**

Van den Biesen: “Over die schade wordt al jaren gepraat tussen de Verenigde Staten en de Marshalleilanden of andersom en er is ook op een gegeven moment een overeenkomst gesloten tussen de Verenigde Staten en de Marshalleilanden waarbij een soort van bedrag is betaald en waarbij ook de bewoners van de Marshalleilanden rechten hebben gekregen in wat in zekere zin tot een soort semi-burgerschap van de Verenigde Staten heeft geleid. Ze hebben het recht door die overeenkomst om in de Verenigde Staten te studeren, te wonen en ook te werken. Van den Biesen: Dus dat is een belangrijk gegeven voor ze. Want dat heeft natuurlijk op zichzelf een enorme waarde. Maar de schadevergoeding die bedoeld was om alle schade ten gevolge van die jarenlange kernproeven te vergoeden. Dat is nooit een reëel bedrag geweest dat ze gekregen hebben. Dat hebben ze op een gegeven moment getekend omdat ze het zat waren om zo lang door de Amerikanen aan het lijntje gehouden te worden. Maar ze hebben daar ook altijd bij laten weten dat ze het niet eens zijn over de omvang van de steun die de Verenigde Staten hebben gegeven, want uiteindelijk was een groot deel van hun land vernietigd en onbewoonbaar gemaakt. Toen wij met die zaak begonnen een jaar of tien geleden vonden er nog steeds misgeboortes plaats op de Marshalleilanden. Er werden baby’s geboren die nauwelijks op mensen leken, zo misvormd en mismaakt. Dus die gevolgen van die proeven voelen ze nog steeds aan den lijve. Dus dat onderhandelen daarover, dat was geen optie meer, maar die zaak van ons die ging eigenlijk niet daarover. Onze zaak had als inzet dat de landen die kernwapens bezitten, dat die tot de orde geroepen zouden moeten worden door het Internationaal gerechtshof. Niet vanwege schadevergoeding voor de kernproeven, maar vanwege het feit dat de kernwapenlanden een verplichting om te onderhandelen over nucleaire ontwapening en wel zo dat het gericht is op daadwerkelijk sluiten van een internationale overeenkomst in de vorm van een verdrag. Dat de kernwapenlanden de verplichting van ontwapening gewoon systematisch al tientallen jaren niet nakomen. De inzet was om daar een oordeel van de rechter over te krijgen. En dat was natuurlijk bij de Marshalleilanden ook wel geïnspireerd door hun erg negatieve ervaringen met kernwapens als in een van de weinige landen die dat heeft moeten ondervinden. Maar er was eigenlijk ook weer een link met de klimaatpolitiek omdat zij als kleine eilandstaten meedoen met de onderhandelingen over destijds Kyoto en later ook over Parijs, maar tegelijkertijd zeiden ze: ‘Ja wij hebben destijds ook meegedaan met de onderhandelingen van het non-proliferatieverdrag en dat is het verdrag waarin de verplichting staat voor kernstaten om van die kernwapens af te komen. Wij hebben daaraan meegedaan, wij hebben onze handtekening eronder gezet. Wij zijn aanhanger van dat verdrag, maar in de tussentijd gebeurd er gewoon niks met dat onderdeel van het verdrag dat nu juist voor de hele wereld interessant is. Namelijk algehele kernontwapening. En straks gaan wij dus weer beleefd

in de rij staan om een handtekening te zetten onder een klimaatverdrag en vervolgens zijn we toch wel bang dat dat klimaatverdrag weer een dode letter blijkt te zijn. Dus dat was een soort van gedeeld motief voor de Marshalleilanden om die zaak aanhangig te willen maken. Ook om te laten zien, dat ze hun tanden kunnen laten zien en dat ze vinden dat verdragen ook nageleefd moeten worden. Dus dat was de belangrijkste aanleiding om die zaak aanhangig te maken.”

Tom van Wijk: Was het dan denkt u ook echt de bedoeling om de rechtszaak te winnen en voor bindende uitkomsten te zorgen of waren er eigenlijk andere doelen zoals het krijgen van (media-)aandacht of het opnieuw onder de aandacht brengen van het gevaar dat nucleaire wapens met zich meebrengen? Dat ze er eigenlijk al vanuit gaan dat het moeilijk gaat worden om te winnen en dat ze daarom eigenlijk andere doelen hebben.

Van den Biesen: “Nou dat was natuurlijk zeker een aspect dat laatste. Maar niet met de gedachte van dat de inhoud er verder niet toe zou doen. Want we hebben toen weldegelijk een afweging gemaakt en we hebben toen als groep advocaten die de zaak hebben behandeld daar ook de Marshalleilanden over geadviseerd over hoe de haalbaarheid van zo’n zaak is. Wat de juridische argumenten zijn, wat obstakels zijn die we gaan tegenkomen et cetera. Op basis daarvan heeft men toch besloten dat ze het graag willen doen, omdat ze vonden dat de juridische verplichting voor kernwapenstaten om te onderhandelen gericht op algehele ontwapening, dat die zo belangrijk is dat we daar ook een uitspraak van het hof over willen hebben, die bindend kan zijn. Dus het was natuurlijk, dat is altijd bij het type procederen wat ik heel veel doe in mijn praktijk, *public interest litigation*, is dat je dat niet in het geheim doet, dat je dat niet in stilte doet. Maar dat je daar ruchtbaarheid aan geeft, zodat de gedachte dat het recht ook iets over het desbetreffende probleem te zeggen heeft, wat waarde heeft en wat nageleefd zou moeten worden. Dat zit er bij zo’n zaak altijd bij.”

Tom van Wijk: Denkt u dat de kleinschaligheid van de Marshalleilanden en de grote van de landen die werden aangeklaagd van invloed is geweest in de keuze van het Internationaal Gerechtshof om de zaken af te wijzen?

Van den Biesen: “Naja, het is altijd moeilijk om precies te weten waarom landen. In principe zijn die rechters natuurlijk onafhankelijk, die daar zitten. Het is wel zo dat er een traditie is die bijna gelijk is aan een wet, maar niet helemaal. Dat de vijf veiligheidsstaten, de vaste leden, dat die ook altijd het recht hebben om een kandidaat voor het internationaal gerechtshof voor een

vrijkomende zetel, voor te dragen. En die zitten dus ook altijd sinds jaar en dag, zijn die ook vertegenwoordigd. Dat is volgens mij op dit moment toevallig niet het geval omdat het Verenigd Koninkrijk niet vertegenwoordigd is, hoewel dat inmiddels misschien weer wel het geval is. Dat weet ik even niet. Maar het was wel opvallend dat de vijf permanente leden ook kernwapenstaten zijn en die waren alle vijf ervoor dat de Marshalleilanden niet ontvankelijk verklaard zouden worden met hun eis. Daar kwam India, die op dat moment toevallig ook een rechter in het hof had, als zesde staat bij. Vervolgens voegde de Italiaanse rechter, ook wel een beetje tot onze verbazing, zich ook bij die groep die zei: ‘Nee er is geen basis voor een procedure, want er is geen duidelijk conflict over deze kwestie tussen de Marshalleilanden en de kernwapenlanden’. En ja, iedereen die wij erover hebben gesproken, na afloop van die zaak, zegt dat het wel heel erg riekt naar een politieke beslissing. Er waren ook mensen, zoals je dat dan zegt ‘dichtbij het hof’, die dat ook vonden en als je de *disenting opinion* leest, dat is altijd de moeite waard om te doen bij uitspraken van dit hof. Dan zie je ook dat er een aantal bij zitten waarin die rechters echt woedend zijn dat de kleinst denkbare minderheid deze beslissing heeft doorgedrukt. Het was zeven/zeven en in dat geval geeft de stem van de president, degene die op dat moment president is. Dat rouleert elke twee of drie jaar. Die stem geeft dan de doorslag en dat was Frankrijk en die horen dus ook vanaf het begin af aan natuurlijk bij de tegenstemmers. Dat is ook zoals het gaat bij het internationaal gerechtshof. Als een van de andere rechters toevallig op dat moment president was geweest die niet die nauwe banden had met kernwapens en kernwapenstaten, dan was het net de andere kant uitgevallen. Het gebeurt niet vaak dat zaken echt door dit hof, de deur worden gewezen met zo’n klein stemverschil. Het is erg ongebruikelijk dat een zaak beslist wordt omdat de stem van de voorzitter zwaarder weegt. Het gebeurt wel vaker dat het hof dingen beslist, maar bij dit soort ontvankelijkheidsvragen zie je dat eigenlijk heel weinig op deze manier. Het resultaat was in ieder geval wel de bedoeling van degene die tegen het ontvankelijkheid verklaren stemde. Het hof moest vooral niet over de inhoud gaan praten, omdat het juridisch vooral geen zwakke zaak was, die we hadden.”

Tom van Wijk: Veel van die grote landen trekken het gezag van het Internationaal Gerechtshof ook regelmatig in twijfel. Dit is ook de reden dat veel van de landen niet zijn aangeklaagd bij het Internationaal Gerechtshof. Maar ook als er wel een zaak kwam heeft de Verenigde Staten bijvoorbeeld al vaker laten zien weinig te doen met de uitspraken van het hof. Stel de zaak was wel gewonnen door de Marshalleilanden. Denkt u dat dit dan ook ergens toe geleid had of hadden veel grote staten er volgens u niks mee gedaan?

Van den Biesen: “Nou, dat is niet per se het geval, omdat er landen zijn die, van de 180/190 leden van de VN, de rechtsmacht van het hof erkend hebben, zo’n 70. Vaak is zo’n erkenning niet 100% maar onder voorwaarden, maar een land dat onder welke reden ook of via welke invalshoek dan ook, een erkenning heeft afgegeven. Als dat land gedagvaard wordt, dan dient het land te verschijnen en wordt er gewoon een uitspraak gedaan tegen dat land. Er waren van de negen kernwapenstaten maar drie staten die rechtsmacht op de een of andere manier erkend hadden, dat waren het Verenigd Koninkrijk, India en Pakistan. Die zijn ook allemaal verschenen en in principe is dan ook de uitspraak die er komt bindend voor de partijen in dat geding. Andere landen die daar geen partij bij waren worden niet rechtstreeks gebonden, maar het is duidelijk dat als het hoogste gerecht van de wereld een bepaalde uitspraak doet, dat die in wezen door de hele wereld geaccepteerd dient te worden. En ja, wat zou er gebeurd zijn als de drie landen die in ieder geval wel de rechtsmacht hadden erkend ook veroordeeld zouden zijn, dat is koffiedikkijken. Maar zo’n uitspraak zou wel in mijn overtuiging een behoorlijke impact hebben en daar zou de wereldgemeenschap dan toch iets mee moeten doen. Onze bedoeling was ook dat het een prachtige stimulans zou zijn voor het echt op poten zetten van echte onderhandelingen over de ontwapening.”

Tom van Wijk: Is er veel steun geweest vanuit andere landen voor de rechtszaken en dan vooral vanuit de andere eilandstaten of stonden de Marshalleilanden er helemaal alleen voor?

Van den Biesen: “Ik geloof dat er aanvankelijk wel een houding was van: de kat is even uit de boom kijken. Elk lid van de Verenigde Naties heeft het recht om bij zaken die door het hof worden behandeld, om daarbij te interveniëren aan de kant van de een of de andere partij. Wij hebben daar een gesprek over gehad met allerlei vertegenwoordigers van allerlei landen en daarbij was de overheersende reactie, van ‘nou laten we eerst maar eens even kijken of de zaak ontvankelijk wordt verklaard en dan gaan we wel kijken of we ons aan jullie zijde gaan voegen’. Nouja, dat stadium is dus niet bereikt, jammer genoeg. Want dat had dan nog best spannend kunnen worden. Als eenmaal die eerste hobbel genomen is dan krijgt de zaak toch een steviger image ook voor andere landen en dan was het lang niet uitgesloten geweest dat de Marshalleilanden in staat waren geweest om bondgenoten mee te gaan trekken in die zaak. Maar dat is niet gebeurd want zover zijn we niet gekomen.”

Tom van Wijk: **Denkt u dan ook dat een collectief van rechtszaken succesvoller was geweest?**

Van den Biesen: “Ja, dat kan altijd impact hebben. Als er meer landen uitdrukkelijk de moeite nemen om bij dat hof te verschijnen en de argumenten van de staat die de zaak aanhangig heeft gemaakt, kracht bij zetten met hun eigenbelang, hun eigen inbreng en hun eigen advocaten. Dan kan de impact van een zaak en het pleidooi dat gehouden wordt groter worden.”

SIDS en rechtszaken

Tom van Wijk: **Graag zou ik nu nog wat vragen over rechtszaken op het gebied van klimaatverandering, ook al is dat niet per se uw expertise. Maar Vanuatu heeft dus aangekondigd om andere staten rechtelijk te vervolgen op het gebied van klimaatverandering onder het internationaal gerechtshof. Ik vroeg mij af, op basis van uw eigen ervaring met het aanklagen van grote staten onder het internationaal recht, of u denkt dat deze rechtszaken een kans van slagen hebben? Zou het kunnen werken voor SIDS om andere staten aan te klagen voor klimaatverandering? Want bij de zaak van de Marshalleilanden was het wel concreter wie er over kernwapens beschikken en zijn er ook bewijzen voor de gevolgen van de kernproeven. Bij klimaatverandering is het toch moeilijker om te laten zien, dat een bepaald land verantwoordelijk is voor klimaatverandering.**

Van den Biesen: “Hier geldt ook weer dat de eerste hindernis die genomen moet worden, dat is de bevoegdheid van het hof. De echte grote boosdoeners op het gebied van klimaatverandering, hebben de rechtsmacht van het hof niet erkend, dus die kunnen al niet met succes gedagvaard worden. Maar goed, er zijn genoeg andere landen, met name Europese landen, die wel de rechtsmacht van het hof hebben erkend en die ook een aanzienlijk aandeel hebben in de oorzaken van klimaatverandering. En ja, kijk, de vraag waar je dan eigenlijk op doelt is: ‘Voor welk deel kan de ene staat, de andere staat aansprakelijk stellen?’ Ik denk dat bij die kleine eilandstaten het bewijs van dat zij slachtoffer worden van klimaatverandering, dat dat niet moeilijk te leveren zou zijn. Er zijn genoeg deskundige die daar al over gepubliceerd hebben. En er zijn ook genoeg deskundige die daar zonder meer getuigenverklaringen of schriftelijke verklaringen over kunnen en willen afleggen, die dan als bewijs kunnen dienen van het feit dat bijvoorbeeld de Marshalleilanden slachtoffer zijn, nu al he, want het is al aan de gang en

zichtbaar, en zullen worden van de gevolgen van klimaatverandering. Dus die kant van het bewijs, zal niet veel problemen opleveren. Wat wel lastiger is, is om dan te bewijzen dat, stel de Marshalleilanden bijvoorbeeld Nederland zouden aanspreken. Is nou Nederland verantwoordelijk voor alle ellende die daar veroorzaakt wordt of maar voor een deel daarvan, omdat Nederland niet de veroorzaker is van alle broeikasgassen die voor verwarming zorgen. Maar dat is in het recht niet een onbekend probleem. Er zijn verschillende methodes om een zaak te benaderen en het meest voor de hand ligt om gewoon per land te begroten welk aandeel het desbetreffende land redelijkerwijs heeft in het veroorzaken van klimaatverandering. Dan is de aansprakelijkheidsstelling 100% want je bent wel of niet aansprakelijk, maar als het dan gaat om de omvang van de schade, dan moet die worden toegerekend aan een land. Dat zou ook moeten kunnen met dat soort macro-gegevens.”

Tom van Wijk: Dus u denkt dat deze rechtszaken wel succesvol kunnen zijn. Dat het niet voornamelijk voor andere doeleinden is? Zoals het verkrijgen van media-aandacht of het creëren van een bewustzijn onder de bevolking van grotere staten?

Van den Biesen: “Ik denk dat het absoluut verantwoord is om dat soort zaken aanhangig te maken, maar je zit wel met de drempel van wie ga je dan aanspreken en heeft dat land dan de rechtsmacht van het hof erkend. Maar onmogelijk is het zeker niet.”

Afsluitende vragen

Tom van Wijk: Dit waren mijn gerichte vragen en ik heb dan nog een afsluitende vraag. Zijn er nog aspecten met betrekking tot dit onderwerp die we nog niet hebben besproken, maar waarvan u denkt dat ze wel relevant kunnen zijn voor mijn onderzoek?

Van den Biesen: “Nouja, kijk, wat je je bij dit soort dingen kan afvragen is. Het hof heeft twee functies, het Internationaal Gerechtshof. Dat is het behandelen van conflicten tussen staten, maar het hof heeft nog een andere, minstens zo belangrijke functie en dat is een *advisary opinion* uitbrengen. Dat zijn dus zeg maar onderbouwde beoordelingen/meningen van het hof over belangrijke juridische vragen. Dat soort procedures die kunnen ingeleid worden door bijvoorbeeld een verzoek van de algemene vergadering van de Verenigde Naties en door nog een aantal andere VN-organisaties. Dan heb je dus niet een geschil waarbij de ene partij tegenover de andere partij staat, maar is het een verzoek aan het hof van: ‘kunt u ons nou eens

vertellen hoe we dit probleem moeten aanpakken'. Dat zou denk ik ook best een optie kunnen zijn, niet alleen voor de eilandstaten, maar in principe voor de hele wereld, om zo'n zaak via het recht van het vragen van een *advisary opinion*, bij het hof aan de orde te stellen. Om dat in gang te zetten, heb je een verzoek nodig van de Verenigde Naties en dat gaat dan om een verzoek van de algemene vergadering van de Verenigde Naties. Dat kan worden bereikt doordat er een resolutie wordt aangenomen door de algemene vergadering en het is voldoende om dat met meerderheid van stemmen, dus 50% plus één bewijzen van spreken, aan te nemen. En dan gaat dat proces in werking. Het aardige daarvan is dat alle staten van de wereld dan worden uitgenodigd om hun mening te geven, hun zienswijze in te dienen en dan krijg je dus een soort massaproces, waarbij heel veel staten naar mijn verwachting betrokken zullen zijn. Wij hebben dat destijds met een club van internationale juristen tegen kernwapens in samenwerking met andere internationale clubs ook weten te bereiken voor kernwapens. Dat heeft geleid tot een belangrijke uitspraak van het hof over de legaliteit of de rechtmatigheid of onrechtmatigheid van kernwapens. Dat zou hier ook zeker een optie zijn. Dan heb je het voordeel dat je niet die ontvankelijkheid-problematiek hebt, maar dat je gewoon op basis van een meerderheid van de algemene vergadering van de VN kan bereiken dat zo'n zaak aanhangig wordt gemaakt. Dus dat is op zich nog wel een interessante optie om nog eens je gedachte over te laten gaan."

Appendix 2. Interview met Margaretha Wewerinke-Singh

Tom van Wijk: **“SIDS zijn vaak kleine landen, met een bevolking van minder dan 500.000 inwoners. Wat is volgens u het effect van deze kleinschaligheid op hoe de internationale politiek in SIDS werkt?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Die kleinschaligheid heeft zeker een grote invloed. SIDS hebben hierdoor erg weinig capaciteit. Vaak hebben ze een ministerie van buitenlandse zaken met erg weinig mensen. Hierdoor hebben ze ook slechte enkele mensen voor het ratificeren van verdragen. Grotere landen kunnen delegaties hebben van 100 man, terwijl dit voor SIDS vaak uit 2 of 3 man bestaat. Dit leidt er ook toe dat SIDS vaak moeten kiezen waar ze aanwezig willen zijn, omdat er allemaal dingen en bijeenkomsten tegelijkertijd plaatsvinden, ook op het gebied van klimaatverandering alleen al.”

[SIDS en klimaatverandering](#)

Tom van Wijk: **“Denkt u dat SIDS en grote impact hebben of kunnen hebben op het beleid van klimaatverandering in het internationale systeem?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Ja, SIDS hebben buitenproportioneel veel invloed. Dit komt met name omdat ze een hele grote morele claim hebben. SIDS dienen als het ware als posterplaatje voor de klimaatschade. Dit zorgt ervoor dat SIDS redelijk veel bewustzijn hebben gecreëerd op internationaal niveau. Ook zijn SIDS heel goed georganiseerd en daardoor gaan ze veel effectiever te werk. Hierdoor lossen ze ook grotendeels het probleem van kleinschaligheid op. Veel SIDS hebben dezelfde standpunten en vinden dan ook hetzelfde belangrijk. Ze coördineren dan met elkaar wie naar welke conferentie gaat en welke punten ze willen benadrukken. Op die manier is er uiteindelijk toch overal iemand aanwezig die voor de belangen van SIDS spreekt.”

Tom van Wijk: **“Welke rol speelt volgens u de media in het internationale klimaatveranderingsbeleid?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “De media is van erg grote invloed, maar dit kan zowel positief als negatief zijn. Veel SIDS waren bijvoorbeeld gefrustreerd over de media rond de UNFCCC-conferentie in Kopenhagen. Media schreven toen veel over dat de aarde niet meer dan 2 graden mocht opwarmen en dat we dan veilig zouden zijn. Omdat veel SIDS en ook de media in SIDS niet de middelen hebben om zelf onderzoek te doen, werd dit zelfs door media in SIDS gekopieerd. Die 2 graden moest echter 1,5 graden zijn en daar hadden de SIDS dan ook erg sterk voor gepleit. Die halve graden verschil kan erg veel veranderen voor SIDS. Als de media die 1,5 graden eerder had opgepikt had dat het proces misschien kunnen versnellen. Dan had de norm van 1,5 graden ook sneller aangenomen kunnen worden, want in plaats van in Kopenhagen 2009, werd deze afspraak nu pas gemaakt in Parijs 2015. Daardoor is er weer 6 jaar gemist en die 6 jaar kunnen voor grote veranderingen zorgen voor SIDS. Aan fouten van de media kunnen dus erg grote consequenties hangen.”

[SIDS-strategieën voor klimaatverandering](#)

Tom van Wijk: **“Veel SIDS-vertegenwoordigers gebruiken morele argumenten op klimaatconferenties. Zo wordt vaak gezegd dat SIDS het minste bijdragen aan klimaatverandering, maar wel de ergste gevolgen ondervinden. Bovendien gebruiken ze vaak uitdrukkingen zoals: ‘1,5 to stay alive’. Denkt u dat het gebruik van morele argumenten SIDS kan helpen om tot concrete maatregelen te komen op internationaal niveau om klimaatverandering te bestrijden?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Ja, het gebruiken van morele argumenten is zeker effectief gebleken. SIDS hebben hierdoor meer invloed gekregen en daarmee hebben ze dingen kunnen afdwingen van politiek en economisch grotere landen. De term ‘1,5 to stay alive’ is hier een goed voorbeeld van want dit werd gebruikt in aanvang naar de conferentie in Parijs 2015. Uiteindelijk is de maximale stijging van 1,5 graden ook opgenomen in het Parijs-akkoord.”

Tom van Wijk: **“Vanuatu heeft aangekondigd om andere staten strafrechtelijk te vervolgen voor het veroorzaken van klimaatverandering. Denkt u dat deze rechtszaken een kans van slagen hebben? Zou het kunnen werken voor SIDS om andere staten aan te klagen voor klimaatverandering?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Ik weet wel dat andere staten ook al dergelijke zaken wilde beginnen. Tuvalu heeft bijvoorbeeld ook zoiets aangekondigd in 2002. Daarnaast heeft Micronesia een rechtszaak ingediend tegen Tsjechië over kolencentrale die niet goed was voor het milieu. Ze maakte hierbij de claim dat de kolencentrale in strijd was met het espoo-verdrag. Dit is een verdrag tussen alleen maar Europese landen. Hier zie je dus duidelijk dat kleine staten het internationaal recht succesvol kunnen gebruiken. Ook is er vorig jaar nog in Tuvalu een paragraaf opgenomen in de Leaders Community over mogelijk advies dat gegeven kan worden bij rechtszaken.”

Tom van Wijk: **“Wat denkt u dat het doel is van deze rechtszaken? Is het echt de bedoeling om te winnen en voor bindende uitkomsten te zorgen of zijn er denkt u andere doelen zoals het krijgen van media-aandacht?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Van *social legal studies* weten we nog niet veel. We weten dus ook weinig van de impact van *climate litigation*. Ik denk wel dat je een erg goed punt maakt en dat het zeker ook een doel kan zijn om voor *awareness raising* te zorgen. Initiatieven worden vaak zo ontworpen dat ze gebruikt kunnen worden in onderhandelingen. Dit is ook gebeurd in Nederland met de zaak tegen Urgenda.”

Tom van Wijk: **“Zou het beter zijn voor SIDS om samen te werken met andere staten en te proberen tot gemeenschappelijk beleid te komen, of denkt u dat er meer kan worden bereikt met deze rechtszaken?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “De ideale strategie is internationale samenwerking. Dat is hoe echte oplossingen komen. Omdat er een multilateraal systeem is, hebben SIDS ook een stem die redelijk groot is. De oplossingen liggen dus daar. Daar moet concreet beleid met duidelijke afspraken worden gemaakt. Bij het gebruik en het succes van klimaatzaken moeten vraagtekens worden gezet. Maar het systeem wat we nu hebben zal gaan leiden een opwarming van 3 a 4 graden in plaats van 1,5 graden. Daarnaast is er in het internationale systeem weinig steun voor

SIDS om klimaatschade en problemen door klimaatverandering om te gaan. Dus wat kun je doen om meer ambitie en rechtvaardigheid te krijgen? Het zou wel mogelijk kunnen zijn dat rechtszaken tot initiatieven leiden die op hun beurt weer leiden tot meer ambitie en rechtvaardigheid.”

Afsluitende vragen

Tom van Wijk: **“Denkt u dat de internationale gemeenschap op tijd tot concrete maatregelen zal komen om het bestaan van Tuvalu te verzekeren?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Als we de afspraken van het Parijs-akkoord niet halen is het einde verhaal voor landen zoals de Marshalleilanden, Tuvalu, de Malediven en nog veel andere SIDS. Dit is zeker het geval als er geen hulp komt vanuit de internationale gemeenschap. Het is heel duidelijk dat we helemaal niet op de juiste weg zijn. Dit zie je bijvoorbeeld nu ook met de recente cycloon in Tuvalu. Deze cycloon heeft heel erg veel verwoest en er is vrijwel geen hulp vanuit de internationale gemeenschap. De slachtoffers van klimaatverandering moeten zelf met de problemen en gevolgen omgaan zonder hulp.”

Tom van Wijk: **“Zijn er aspecten of strategieën met betrekking tot dit onderwerp die we nog niet hebben besproken, maar waarvan u denkt dat ze wel relevant kunnen zijn voor mijn onderzoek?”**

Margaretha Wewerinke-Singh: “Wat interessant kan zijn is een groeiende jeugdbeweging in SIDS op het gebied van klimaatverandering. Dit zie je niet alleen in SIDS, maar overal in de wereld. Er is een jeugdbeweging met de naam Pacific Island Students Fighting Climate Change. Zij voeren campagne volgens het advies van het internationaal gerechtshof. Dus hier is ook weer een interessante link met het internationaal recht.”

Appendix 3. Questionnaire van Ian Fry

- 1. Tuvalu is a very small country, with a population of less than 12,000 inhabitants. What do you think is the effect of this small scale on how international politics works in Tuvalu?**

Fry: 'Within the UN, all nations have the same standing. This allows us to have a voice. We work with others, like the Least Developed Countries and the Alliance of Small Island States to amplify this voice.'

SIDS and climate change

- 2. Do you think SIDS, and in particular Tuvalu, can have a major impact on the policy of climate change in the international system?**

Fry: 'Taking a strategic approach, SIDS can have a major impact on climate change policy. SIDS have often been the voice of the most vulnerable and other countries cannot ignore this. On being strategic, SIDS and LDCs were major players in getting Article 8 of the Paris Agreement on loss and damage into the Agreement. The 1.5-degree Celsius target in the Paris Agreement is another example.'

- 3. What do you think is the role of AOSIS in ensuring concrete action on climate change?**

Fry: 'AOSIS works with other countries to form coalitions on key issues. We are well informed. Much of this comes from the support of NGOs.'

- 4. What role do you think the media plays in making international climate change policies?**

Fry: 'The media is critical. In the Pacific we have a regional organisation SPREP that brings along a media liaison officers. They work hard to get our message out.'

- 5. Many SIDS-representatives use moral arguments at climate change conferences. For example, it is often said that SIDS have the least contribution to climate change, but suffer the worst consequences. Furthermore, they use phrases like: ‘1,5 to stay alive’. Do you think using moral arguments can help SIDS to achieve concrete measures to fight climate change at the international level?**

Fry: ‘Moral arguments are important but there is a limit to this. The economic and political power of the fossil fuels industry works hard to diminish this moral argument.’

- 6. Vanuatu has announced its intention to prosecute larger states over climate change. Do you think these lawsuits have any chance of success? Could it work for SIDS to sue other states in order to fight climate change?**

Fry: This is a complex issue. ‘The announcement of Vanuatu related to an advisory opinion in the International Court of Justice. There are pros and cons to this approach. Inevitably there will be legal cases on climate change impacts. We are always looking at this as an option.’

- 7. What do you think is the purpose of these lawsuits? Is it actually to win and get binding outcomes or do you think Vanuatu has other purposes like getting media attention?**

Fry: ‘The most recent damage to Vanuatu by Cyclone Harold tests the patience of SIDS in how far they can go with diplomatic approaches to address climate change. Based on the polluter pays principle, some countries need to be held accountable for their actions or lack of action to address climate change.’

- 8. Do you think other SIDS will follow the example of Vanuatu by suing other states over climate change as well? Will Tuvalu do this as well?**

Fry: ‘I was asked to look at this issue back in 2002. It remains an option.’

- 9. Would it be better for SIDS to keep cooperating with other states and try to come to common policies or do you think more can be achieved by these lawsuits?**

Fry: ‘See answer 7.’

Closing questions

10. Do you think the international community will come to concrete measures in time to ensure the existence of Tuvalu?

Fry: 'We certainly hope so.'

11. According to you, what is the best way for SIDS to achieve concrete measures to fight climate change on the international level?

Fry: 'There is too much in that question for me to answer easily. There are many approaches we are taking. We are focussing on making sure that major polluters are held accountable for their actions – this includes both government and the private sector.'

12. Are there any aspects or strategies regarding this subject that we have not discussed, but which you think might be relevant to my research?

Fry: 'No really. SIDS are a diverse group of countries and it is not easy to summarise views as they vary. At climate change meetings we allocate people to be spokespeople on different issue. We cover all issues in the climate change agenda as all approaches are necessary to have a complete response to the issue.'

Appendix 4. Lijst met de URL's van de onderzochte mediaberichten, speeches en klimaatakkoorden.

<http://www.tuvaluislands.com/kyoto-panieu.htm>

<https://www.youtube.com/watch?v=YgMTgQIDiFA>

<https://www.theguardian.com/environment/2009/dec/09/copenhagen-tuvalu-protocol-split>

<https://www.theguardian.com/global-development/2019/may/16/one-day-disappear-tuvalu-sinking-islands-rising-seas-climate-change>

<https://www.adaptation-undp.org/projects/tuvalu-coastal-adaptation-project>

<https://www.greenclimate.fund/countries/tuvalu#documents>

<https://www.theguardian.com/environment/2018/oct/08/global-warming-must-not-exceed-15c-warns-landmark-un-report>

<http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2015/05/TUVALU.pdf>

<http://forestindustries.eu/content/interview-tuvalu-climate-negotiator-ian-fry>

<https://www.climatechangenews.com/2019/08/28/pacific-leaders-set-new-bar-collectively-declaring-climate-crisis/>

<https://www.un.int/tuvalu/activities/pacific-islands-forum-chair-statement-outcome-cop-25-madrid>

<https://www.sprep.org/news/the-fight-for-tuvalus-survival-at-cop25>

<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Tuvalu%20INC.pdf>

https://unfccc.int/sites/default/files/resource/Tuvalu%20%20SNC%20Final%20Report_0.pdf

<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2009/cmp5/eng/04.pdf>

<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2009/cmp5/eng/03.pdf>

<https://news.un.org/en/story/2019/05/1039431>

<https://www.theguardian.com/global-development/2019/sep/21/save-us-save-the-world-pacific-climate-warriors-taking-the-fight-to-the-un>

<https://www.spc.int/updates/news/2018/05/to-save-tuvalu-is-to-save-the-world-high-level-dialogue-on-climate-change-and>

<https://www.youtube.com/watch?v=k8-09E5nxVs>

<https://www.who.int/dg/speeches/detail/climate-change-sautalaga-tuvalu>

https://www.youtube.com/watch?v=S_xNBFXfB64&t=3s

<https://www.youtube.com/watch?v=w2FBkGsPft0>

<https://www.youtube.com/watch?v=KPStcHjR3e4>

<https://www.youtube.com/watch?v=yhyuCgfkJQw>

<https://earthjournalism.net/stories/pacific-island-nations-at-cop25-leave-no-one-behind>

<https://www.cidse.org/2015/09/21/new-video-climate-justice-and-sinking-states/>

https://www.erc.org.au/katep_2017

<https://www.theguardian.com/world/commentisfree/2018/oct/10/while-my-island-nation-sinks-australia-is-doing-nothing-to-solve-climate-change>

<https://www.theguardian.com/world/2015/aug/24/kiribati-president-says-australias-loyalty-to-coalmines-selfish-and-unjust>

<https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2010/11/17/131389615/climate-change-debate-within-kiribati?t=1590349487615>

https://collections.unu.edu/eserv/UNU:5903/Online_No_20_Kiribati_Report_161207.pdf

https://www.un.org/pga/69/290615_opening-statement-climate-change/

<http://www.climate.gov.ki/2013/11/26/1538/>

<https://www.eco-business.com/news/kiribati-on-the-frontline-of-climate-change/>

<https://www.rnz.co.nz/international/pacific-news/207498/kiribati-leader-tells-un-climate-change-the-greatest-moral-challenge-of-our-time>

<https://www.youtube.com/watch?v=L9z4u3QVnmw>

https://www.youtube.com/watch?v=zeM17_Legrw

<https://www.youtube.com/watch?v=9KACXV-cW-4>

<https://news.un.org/en/story/2018/09/1021342>

https://www.youtube.com/watch?v=pOGn_V6rQyU

<https://www.youtube.com/watch?v=sUySyvuSR5U>

https://www.youtube.com/watch?v=zeM17_Legrw

<https://www.youtube.com/watch?v=9KACXV-cW-4>

<https://www.2doc.nl/documentaires/series/2doc/2018/juni/anotesark.html>

<https://www.emissieautoriteit.nl/onderwerpen/klimaataakkoord-van-parijs>

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2016/09/the-paris-agreement-faqs/>

<https://www.npr.org/2019/09/24/763679518/we-are-on-the-front-line-of-climate-change-marshall-islands-president-says>

<https://www.npr.org/2019/10/05/764570478/we-need-support-pacific-islands-need-help-and-unity-to-fight-climate-change>

<https://www.greenpeace.org.au/news/marshall-islands-deliver-moral-call-arms-high-polluting-nations/>

<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement/nationally-determined-contributions-ndcs#eq-5>

<https://www.sprep.org/news/voice-pacific-and-paris-agreement>

https://www.sprep.org/climate_change/PYCC/documents/PYCCStrategyfordistribution_000.pdf

<https://www.sprep.org/news/team-pacific-at-the-unfccc-cop25-in-madrid-spain-11>

<https://www.sprep.org/news/pacific-islands-contribute-to-special-climate-science-report-on-15>

<https://www.sprep.org/news/15-stay-alive-be-supported-ipcc-report>

<https://www.sprep.org/news/15-to-stay-alive-reflecting-on-the-ipcc-special-report-on-global-warming-of-15-degrees-celsius>

<https://unchronicle.un.org/article/threat-our-human-rights-tuvalu-s-perspective-climate-change>

<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25052&LangID=E>

<https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/we-must-save-tuvalu-save-world-pacific-islands-forum>

<https://www.undp.org/content/undp/en/home/news-centre/news/2017/09/18/small-island-nations-at-the-frontline-of-climate-action-.html>

<https://www.sprep.org/news/coalition-low-lying-atoll-nations-climate-change-canc-cnc-known-global-early-warning-system>

<https://www.reuters.com/article/us-vanuatu-climatechange/desperate-low-lying-vanuatu-seeks-to-sue-climate-change-culprits-idUSKCN1NR0EX>

<https://www.earthday.org/climate-change-is-a-human-rights-issue/>

<https://www.ohchr.org/EN/Issues/HRAndClimateChange/Pages/HRClimateChangeIndex.aspx>

<https://www.greenpeace.org/international/story/19885/what-does-climate-change-have-to-do-with-human-rights/>

https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/9530/-Climate_Change_and_Human_Rightshuman-rights-climate-change.pdf.pdf?sequence=2&%3BisAllowed=

<https://www.unenvironment.org/resources/report/climate-change-and-human-rights>

<https://www.theguardian.com/law/2019/sep/09/climate-crisis-human-rights-un-michelle-bachelet-united-nations>

<https://www.amnesty.org/en/what-we-do/climate-change/>

<https://www.un.org/en/chronicle/article/greatest-threat-global-security-climate-change-not-merely-environmental-problem>

<https://climaterealityproject.org/blog/climate-crisis-threat-national-security>
<https://unfccc.int/news/climate-change-threatens-national-security-says-pentagon>

<https://www.nato.int/docu/review/articles/2019/12/10/planetary-security-the-security-implications-of-climate-change/index.html>

<https://www.theguardian.com/environment/2018/mar/20/can-climate-litigation-save-the-world>

<https://www.legalzoom.com/articles/island-nations-may-sue-us-over-climate-change>

<https://www.theguardian.com/world/2018/nov/22/vanuatu-says-it-may-sue-fossil-fuel-companies-and-other-countries-over-climate-change>

<http://www.rfi.fr/en/asia-pacific/20181122-vanuatu-moves-sue-biggest-polluters-over-climate-change>

<https://www.maritime-executive.com/editorials/low-lying-pacific-islands-sue-over-climate-change>

https://unfccc.int/sites/default/files/cop21cmp11_hls_speech_vanuatu.pdf

<https://www.aljazeera.com/news/2019/02/vanuatu-considers-suing-major-polluters-climate-change-190203111221763.html>

<https://www.sprep.org/news/three-point-q-and-a-with-hon-ralph-regenvanu-minister-of-foreign-affairs-international-cooperation-and-external-trade-vanuatu>

<https://www.climatechangenews.com/2018/11/22/lead-sue-pacific-islands-take-twin-tracks-climate-change/>

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2091664-kleine-eilandenstaat-sleept-kernmachten-voor-rechter.html>

<https://www.latimes.com/projects/marshall-islands-nuclear-testing-sea-level-rise/>

<https://www.theguardian.com/world/2016/oct/06/marshall-islands-nuclear-arms-lawsuit-thrown-out-by-uns-top-court>

<https://www.theguardian.com/world/2016/jan/30/marshall-islands-sue-britain-india-and-pakistan-over-nuclear-weapons>

<https://www.climateliabilitynews.org/2019/08/13/pacific-islands-climate-change-human-rights/>

<https://theconversation.com/see-you-in-court-the-rising-tide-of-international-climate-litigation-3542>

<http://tuvaluislands.com/news/archived/2002/2002-09-10.htm>

<http://www.ipsnews.net/2002/09/environment-tiny-tuvalu-steps-up-threat-to-sue-australia-us/>

<https://www.power-eng.com/2011/05/25/micronesia-sues-czech/#gref>

<https://www.tai.org.au/sites/default/files/How%20Australia%20is%20robbing%20the%20Pacific%20of%20its%20climate%20change%20efforts%20%5BWEB%5D.pdf>

<https://www.pacificclimateresistance.org>

<https://www.theguardian.com/world/2020/jan/20/climate-refugees-cant-be-returned-home-says-landmark-un-human-rights-ruling>

https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

<https://www.ad.nl/binnenland/mensen-massaal-de-straat-op-voor-klimaatprotesten~afcad1e6/?referrer=https://www.google.com/>

<https://www.delta.tudelft.nl/article/demanding-climate-justice-one-protest-time>

<https://www.theguardian.com/environment/2019/sep/27/climate-crisis-6-million-people-join-latest-wave-of-worldwide-protests>

<https://www.greenpeace.org/usa/stories/2019-a-landmark-year-for-climate-justice/>

<https://www.nytimes.com/2019/09/20/climate/global-climate-strike.html>

<https://www.theguardian.com/environment/2019/nov/29/hundreds-of-thousands-of-students-join-global-climate-strikes>

<https://www.theguardian.com/environment/live/2019/mar/15/climate-strikes-2019-live-latest-climate-change-global-warming>

<https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/paris-climate-change-conference-november-2015/cop-21>

<https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/past-conferences/copenhagen-climate-change-conference-december-2009/copenhagen-climate-change-conference-december-2009>

<https://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.pdf>